

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubliani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubliani, št. 10.711.

Borba za svetovno premoč

Letošnjo pomlad je imela naša država nenadoma težko preizkušnjo v odnosih k Italiji. Spor je bil od vsega začetka resen ne samo zaradi opasnosti, da bi moglo priti do večjih posledic, do konflikta z zapadnim sosedom, temveč tudi zaradi sumljivega dejstva, da v jugoslovensko-italijanskem sporu Italija ni bila osamljena, dasiravno je bilo od vsega začetka jasno, da se dela naši državi krivica. Marsikoga je začudilo, da se je angleška javnost takoj postavila na italijansko stran in da so angleški veliki dnevniki kar zaporedoma dolžili jugoslovansko državo, češ, da netimo ogenj in delamo nove nemire na Balkanu in jugovzhodnem delu Evrope. Mi pa niti pojma nismo imeli o stvareh, katerih so nas dolžili.

Bilo je jasno, da se v tej vlogi Anglije skrivajo njeni lastni dalekosežni cilji.

Da bomo bolje razumeli svoj obči zunanje-politični položaj in posebej še letošnje dogodke, je treba malo pregledati angleško politiko napram evropskim državam v zadnji dobi.

I.

V dobi francoske revolucije bi bil človek mislil, da se bo Anglija postavila na francosko stran. Francoska revolucija ni nameravala ničesar drugega, nego samo to, za kar so se Angleži že stoletja borili. Francozi so v svoji revoluciji samo posnemali Angleže, ki so v svoji domovini že davno poprej omejevali oblastvo svojim kraljem in jih celo odstavljali ter uspešno dovršili krvavo stoletno borbo z absolutistično monarhijo in s papeževno nadvlado. Papežev vpliv so Angleži v svoji zemlji mičili in kraljevsko oblastvo so po sprejetju zakona o letnem budžetiranju parlamenta in zakona o vojaških naborih zmanjšali tako, da je bil kralj šele nekaj časten predstavitelj države, vlada je pa prešla popolnoma v roke ministrov parlamentarcev.

Ko so Angleži dovršili ta razvoj v svoji notranji politiki, se je pojavila ista demokratska struja na Francoskem, toda tukaj so Angleži nenadoma obrnili kopje in se niso pridružili francoskim borcev za človeška prava. Angleži so celo organizirali zaveznike po vsem svetu in so stopili na čelo križarske vojne »za obnovitev kraljevske in duhovniške oblasti na Francoskem« in tako so Francozi po revoluciji 1789. leta imeli sovražnikov po vsem svetu, izvzemši Švico, Belgijo in Holandsko.

Ideja, za katero so se Angleži toliko žrtvovali v svoji domovini, ni imela zanje več veljave. V borbo proti Francozom jih je vodila že druga ideja, želja po oblasti na morju.

Francoska je bila do one dobe najmočnejša pomorska sila. Nizozemci in Španci so bili že izgubili najbogatejše in najboljše kolonije in oblastvo na morju. »Slučajno« so te kolonije prehajale v angleške roke. Samo francosko brodovje je bilo še močno in je motilo angleške imperijalistične pomorske načrte. Zato vidimo Angleže nenadoma na čelu svetovne borbe proti »brezbožni revoluciji in za

obnovitev prestola in oltarja«, kar je bilo samo geslo, da se zakrijejo pravi nameni. V bitki pri Trafalgaru je razbila Angleška s silnim sunkom francosko brodovje, borbo na kopnem je pa prepustila svojim polbarbarskim zaveznikom Rusiji, Avstriji in Prusiji in zavezniki so službo na kopnem dobro opravili.

Po pariškem miru je postala Anglija edina velesila na morju in Francoska je bila ponižana.

V rusko-turški vojni vidimo Angleže na strani Turkov, dasi so bili Rusi dotlej njihovi zavezniki. Cilj je bil nevtralizacija Črnega morja, Dardanel in Carigrada, ki so jim ključ k njihovi azijski posesti.

V svetovni vojni se je Angleška zopet pridružila Rusiji, ker se ji Rusija ni zdelala s svojo balkansko politiko tako nevarna kakor nemška sila, prodirajoča na vzhod.

Po dovršeni svetovni vojni si je Angleška seveda osvojila nemške kolonije in se rešila kar obeh tekmecev, Nemčije in Rusije. Nemčija je bila premagana, Rusija se je pa zvižala v bolečinah svoje revolucije.

Sedaj je napočil čas, da se izkoristi ugoden položaj. Angleška je hitro prevzela azijska tržišča in sklenila celo z Rusijo trgovinsko pogodbo — prva med vsemi državami — in je nato obnovila z Rusijo tudi diplomatske odnose, česar mi drugi nismo smeli storiti, »da se obvarujemo boljševiške nevarnosti«.

Sedaj pa nastaja nov položaj, ki je Angležem zelo neprijeten. Nemčija in Rusija sta se pogodili. Nemčija je dobila možnost, da prevaža svoje izdelke ne samo v Rusijo, temveč tudi na daljni vzhod po turkestanski in transkavkaški železnici in si uvaža odondod siro-

vine. Ruska pot po kopnem pomenja že sedaj močno konkurenco angleškim pomorskim transportom.

Pričela se je torej nova borba med Rusijo in Angleško, ki bo odločila, kdo bo imel svetovno premoč. Rusi se danes v svojem delovanju koncentrirajo na Azijo in puščajo druge svoje cilje kakor Carigrad in Balkan nekako pri miru. Za te točke bodo imeli pozneje dovolj časa, kadar dovršijo svojo največjo in najtežjo nalogo v Aziji. Zato je v Aziji njihovo delo tembolj intenzivno. Ruski vpliv raste naglo in se širi proti jugu preko Perzije, Tetherana, Afganistana. Prej so že opravili svojo kupčijo s Turki, sedaj so Kitajci na redu. Očito je, da je ruska propaganda neprimerno močnejša od angleške. Rusi izrivajo Angleže postopno in zaporedoma iz azijskih položajev.

Rusi imajo nove metode in delajo celo drugače s poedinimi narodi in plemeni nego so delali Angleži. Rusi niso imperijalisti, temveč snujejo povsod sovjetske republike. Oni uče, naj se vsak narod in vsak narodič v Aziji osamosvoji in si uredi po narodnostnem načelu lastno federativno republiko. Umljivo je, da je ta ruska politika in propaganda razvnela Azijo, kjer sedaj vse vre proti Angležem in proti angleškemu imperijalizmu, na katerega Rusi kažejo, kako ga je treba pregnati in uničiti. Tako je Rusom uspelo, da so ugrabili Angležem koncesije in da Angleži nimajo več glavne besede v carinski politiki v Aziji.

Rusi stopajo s pomočjo rusko-nemškega bloka na azijskem trgu na mesto Angležev. Kaj pomenja to dejstvo za Angleže, tega danes ne moremo niti preceniti. Angleži takega stanja ne morejo dolgo prenašati in vzdržati, ker se jim ne izplačuje industrija in ker imajo dva milijona brezposelnih ljudi. Več o tem prihodnjič.

Dr. Ljudevit Pivko.

Klerikalci proti kmetskim koristim

Za oblastne odbornike imajo dovolj denarja, ne pa za kmetske potrebe — Klerikalci proti Gasilski zvezi in Kmetijski družbi — Klerikalci uvajajo nove davke

Pretekli teden je ljubljanska oblastna skupščina sprejela proračun ljubljanske oblastne samouprave, ki izkazuje 52,054.000 Din izdatkov, 11,634.750 dinarjev dohodkov, torej 40,419.250 Din primanjkljaja.

Da je primanjkljaj tolik, je krivo dejstvo, da država doslej oblastni samoupravi še ni odstopila nobenih svojih dohodkov, ki naj bi služili oblasti za pokritje izdatkov za posle, prevzete od države. Novi finančni zakon, za katerega so klerikalci glasovali v Narodni skupščini, pač določa, da država lahko odstopi del svojih prevzetih poslom odgovarjajočih dohodkov oblastnim samoupravam, nikjer pa ni rečeno, do kdaj mora to storiti in kako veliko vsoto naj odstopi samoupravam. Iz tega je razvidno, kako kratkovidni so bili klerikalci, ko so glasovali za novi finančni zakon v Narodni skupščini in za splošna pooblastila vladi, ki se jih posluži ali pa tudi ne,

bodisi v prid oblastnim samoupravam ali pa v škodo.

Jasno je, da je proračun, ki izkazuje tako velik primanjkljaj, kakor ga izkazuje proračun ljubljanske oblasti (isto velja tudi za mariborsko oblast), samo kos papirja brez stvarne vrednosti, kajti če ni zadostnih dohodkov, tudi izdatkov biti ne more. Tega so krivi naši klerikalci, ki v vladi niso pravočasno poskrbeli za to, da bi država odstopila oblastnim samoupravam del svojih dohodkov, ki jim pripadajo po poslih, prevzetih od države.

Naši samostojno-demokratski poslanci so v proračunski razpravi opozorili na vse pomankljivosti proračuna, ki ni bil izdelan s potrebno vestnostjo, dasi je imel oblastni odbor dva meseca časa v to svrhu. Poslanec dr. Kramar je v razpravi naglašal, da je proračun sestavljen tako, da obsega tako rekoč same razpoložljive sklade. Še tam,

Čer ni nobenega posebnega razloga, ni po-vedano, komu so poedine postavke namenje-ne. Tako je za pospeševanje tujkega pro-meta določeni 100.000 Din in posebna pod-pora za gasilstvo. Čeprav pa imamo v Sloveniji Zvezo za pospeševanje tujkega prometa in gasilsko zvezo, ki sta popolnoma nadstrankarski, je bil predlog opozicije, naj se njima nakaže ta podpora, odklonjen od klerikalne večine, zaradi česar sta tudi ti dve postavki ohranili značaj tajnih razpoložljivih fondov. Oblastni odbor si je hotel pač ohrani-proste roke, da razpolaga z denarjem na-šega ljudstva, kakor bo kazalo. To se pravi, da bo oblastni odbor lahko nakazoval n. pr. gasilskim društvom podpore, ako bo imel kaj denarja, toda samo v klerikalnih občinah, druga morebiti potrebnejša društva pa za-postavljaj. Gasilska zveza, ki pozna gotovo točno stvarne potrebe naših društev, bi se-veda razdelila podporo glede na te dejanske potrebe, toda v tem primeru bi je klerikalci ne mogli izkoriščati v svoje strankarsko-politične namene in zato so odklonili predlog za podporo gasilski zvezi.

Klerikalci so odklonili celo vrsto važnih predlogov naših poslancev. V proračunski razpravi je poslanec Poljanšek opozarjal, da so postavke za kmetijsko šolstvo pre-majhne, da so postavke za podeželske kme-tijske tečaje nezadostne in da bi bilo po-trebno na Gorenjskem čimprej ustanoviti kmetijsko šolo po zgledu šole na Grmu. Poslanec Zebal je poudarjal, da rabi naše kmetско prebivalstvo kratkoročne tečaje in nižje kmetijske šole, zahteval je, naj oblastni odbor posreduje, da se znžla carina na vse predmete, ki jih potrebuje naš kmet, pred-lagal je, naj se dovoli podpora Ljubljanskemu velesejmu za prireditve kmetijske razstave in istotako tudi podpora Kmetijski družbi. Pred-lagal je, naj se oblastni odbor zavzame za ustanovitev mlekarne šole v Škofji Loki in zavarovalnic za živino.

Klerikalna večina je te predloge za pro-speh našega kmetijstva odklonila, glasovala je celo proti predlogu za podporo Kmetijski družbi. Da, proti tej podpori je glasoval celo klerikalni poslanec profesor Jarc, ki je pod-predsednik Kmetijske družbe!

Klerikalci so odklonili tudi predlog našega poslanca dr. Dinka Puca, naj se dovoli 200.000 Din za vzdrževanje del v svrhu re-gulacije Ljubljance in za izsuševanje Ljubljanskega barja, ker preti nevarnost, da bodo dosedanja dela, ki so stala težke milijone, razpadla.

Klerikalna večina je bila gluha za vse pametne in utemeljene predloge naših po-slancev ter ostale opozicije ter je proračun odobrila, kakor ga je predložil oblastni odbor z vsemi njegovimi pomanjkljivostmi. S tem je pokazala, da jim ni toliko za resno delo v prid kmetijskega prebivalstva, kakor za stran-karsko politiko.

Spričo vsega tega se moramo vprašati, ali so naši klerikalci res prijatelji kmeta? Ali niso njegovi največji škodljivci, če odklanjajo celo take predloge, ki so v prid vsemu kmet-skemu stanu in katerih izvršitev bi bila nujno potrebna?

Za plače oblastnih odbornikov so znali preskrbeti, istotako tudi za dnevnice poslan-cev ter so odklonili vse predloge tistih, ki so mnenja, da bi bila dnevnic 100 Din za po-sameznega poslanca dovolj velika, toda pod-poro Kmetijski družbi ter razne nujne za-hteve v prid kmetškemu stanu so gladko odklonili.

Pač pa so uvedli nov davek na blago, ki se prevaža po železnici, dasi so pri oživo-tvorjenju oblastnih skupščin izjavili, da ne bodo nalagali novih davkov, ker jih naš kmet ne prenese. Da se bo sedaj vse blago pri-merno podražilo in da bo s tem prizadet tudi kmet, ki bo moral odslej vse svoje potreb-ščine dražje plačevati, je seveda jasno.

Tako se čimdalje bolj kaže, da so kleri-kalci prijatelji kmeta samo v besedah, ne pa v dejanjih.

Proračuna ljubljanske in mariborske oblasti sprejeta

Oba proračuna sta zgrajena na pesku, ker ni denarja — Kreпка in stvarna kritika samostojnodemokratskih poslancev — Ko so bili klerikalci v vladi, bi morali poskrbeti, da bi država poleg dela svojih poslov odstopila tudi odgovar-jajoči del dohodkov — Uvedba novih davkov — Spričo neresnih proračunov je pravo gospodarsko delo nemogoče

Skoro ob istem času sta obe slovenski oblastni skupščini, ljubljanska in mariborska, razpravljali o svojih prvih proračunih. Od-govorna sta za sestavo proračunov oblastna odbora, ki sta nekaka mala ministrska sveta. Oba slovenska oblastna odbora sta kakor znano izključno v klerikalnih rokah, ker klerikalna večina v obeh oblastnih skupščinah in privolila v to, da bi vršil v oblastnih od-borih kontrolo tudi kak član opozicije. Vodila sta seje obeh oblastnih skupščin: v Ljubljani skupščinski predsednik g. dr. Natlačen in v Mariboru tamkajšnji skupščinski predsednik g. dr. Leskovar. Proračunska debata v obeh oblastnih skupščinah, tako generalna kakor podrobna, je trajala le nekaj dni. V debati so se po svoji stvarni gospodarski kritiki najbolj

odlikovali samostojnodemokratski poslanci, ki so s tem pokazali, da se zavedajo važnosti oblastnih samouprav za naše ljudstvo.

Kakor poročamo že v gornjem članku iz-kazuje sprejeti ljubljanski oblastni proračun nad 40 milijonov dinarjev primanjkljaja. Pra-račun uvaja tudi nove davke. Ker smo po-drobneje o tem pisali že v gornjem članku, se bomo v naslednjem bavili samo z maribor-skim oblastnim proračunom, ki je tudi že sprejet in ki izkazuje samo izdatke v znesku nad 72 milijonov dinarjev brez kritja, kate-rega vprašanje se bo šele rešilo, in sicer ima oblastni odbor nalogo, da stopi v stik z vlado, ki mora v svrhu kritja potrebščin oblastne samouprave prepustiti oblasti stalne davčne vire.

Ivan Albreht:

Prva ljubezen ne zarjavi

(Dalje.)

Metlakova je zardela:

«Seve, saj so že leta vmes —»

«In ta? Ali je tvoja?» je pobožal Janez Matildka, ki se je stiskala k materi.

Franca je prikimala.

«Zdaj je revica brez očeta —»

Janez je stisnil oči.

«Streho pa le imata in svoj dom —»

Potem je bilo treba stopiti v vrste. Franco je skelela Janezova pripomba.

«Roga se mi — In kakšen je postal, kako je zgovoren in gladek», je premišljevala med procesijo.

Ljudje, ki so takoj opazili, da je Grogova vdova govorila pred župniščem s tesačem Janezom, so imeli brž spet polno posla.

«Ga je že spet ujela», je povedala Ipav-čkova mojškra Novakovki.

«Tak —?»

«Res! In kako je bila sladka!»

«Oh, beži, beži, to sta morala biti zmenje-na ves čas», je menila Novakovka.

«Mislite?»

«No?! Kako bi pa moglo sicer biti tako! Gropa se še dobro pohladil ni, pa je že ta tukaj —»

«To je pa res —»

Franca je premišljevala:

«Bogvé, ali res Gropa v nebesih prosi, da bi se izpolnila njegova želja, da bi Matildka dobila spet drugega očeta in jaz pomoč pri

gospodarstvu? ... Kako naj bi sicer bilo to? Kar naenkrat je prišel... Kod je le neki hodil? ...»

Popoldne je ostala vdova z Matildko doma.

«Ali bi marala ti spet očeta?»

Deklica je vprašujoče pogledala mater.

«Takega, da bi te imel rad ko rajni oče, kaj?»

Mala je prikimala, Franca pa je zamišlje-no strmela skozi okno v daljo, kjer je v škr-latu izginjalo solnce. Želela je, da bi zdaj prišel Smrekarjev in ji povedal, da ima že-nina zanj, takega, ki ima pridne in zdrave roke, toda želja se ji ni izpolnila. Ves večer je čakala in pozno v noč. Na vasi so peli fant-je, a zanj ne nobeden.

VIII.

Ko je začela rumeneti jesen, je Franca srečala Janeza v gozdu. Ona je šla v praprot, fant je pa šel spravljat treske v kraj.

Srečala sta se na samem. On se je je hotel ogniti, ona pa ga je nagovorila:

«Ne prideš nikoli nič v Griče?»

«Ne nanese pot tako —»

«Pa si presneto visok!»

«Ko sem pa zmeraj med drevjem —»

«Ali ti ni nikoli dolgčas?»

«Včasih mi je bilo, zdaj ne več. Z leti člo-veka sreča pamet —»

Franco je jezilo, zakaj ga je ogovorila, vendar se je skušala pritažiti s smehom.

«Tebi je lahko, seve,» je dejal Janez.

«O, meni že. Vdovam je vedno lahko,» je trpko odvrnila Franca.

Janez se je premagoval le s težavo. To bitje, ki ga je nekoč tako hladno pozabilo za-radi borne bajte, ni moglo zdramiti v njem drugega nego zasmeh: samo zasmeh in ma-ščevanje. Sklenil pa je, da hoče prikriti oboje, dokler ne poniža France čisto v prah.

«Oh,» pravi torej prijazno, «kaj bova tar-nala! Vsak človek ima svoje križe!»

«To je res. Jaz jih že komaj nosim —»

«Verjamem. Pa še moža ti je pobrala smrt —»

«Veš, imela sem ga rada —»

«Verjamem —»

«Ljudje so ga skušali podpihovati, da sem ga vzela samo zaradi bajte, pa jim ni hotel verjeti —»

«O, Gropa je bil pameten človek —»

«Res je bil previden,» pravi Franca «in tudi dober.»

«Pa tudi zate sem slišal, da si bila res dobra z njim.»

Franca ga pogleda, podvomi in pravi:

«Kod si pa hodil?»

«Po svetu sem bil. V Nemcih sem tesa- ril —»

«In se ti ni nikoli stožilo po domu?»

«Po domu ne —»

Ona na to:

«Jaz sem mnogo mislila nate.»

«Tudi jaz —»

«In veš, kaj?»

«No?»

«Tako nekako pred letom je bil Gropa po-sebno slab, pa sem šla na Tolminko k tiste-mu staremu možu, ki je tako moder —»

Tudi v mariborski oblastni skupščini je klerikalna večina le malo uvaževala umestne predloge opozicije, ki so se nanašali na gospodarske koristi ljudstva, in je delala po svoji glavi ter je tako le sama odgovorna za površen proračun. V proračunsko debato so od samostojnih demokratov posegali zlasti gg. Petovar, dr. Baričević in dr. Novak.

Prav ostro je kritiziral proračun dr. Baričević, ki je predvsem grajal dejstvo, da je proračun le izkaz potrebščin brez vsakega izkaza o kritju. Na besede, da je oblastni odbor podvzel pri vladi korake glede kritja, je menil dr. Baričević: «To se pravi, da je nekdo šel v Beograd in se zopet vrnil brez uspeha, brez vsake pare, a s polnim košem obljub.»

«Večina je zavzela ves oblastni odbor,» je nadaljeval dr. Baričević, «in ima večino v vseh odsekih, a kadar je bilo treba delati, dela ni bilo. Od 23. februarja t. l., ko se je prvič sestala oblastna skupščina, pa do danes, torej v polnih dveh mesecih, je pač bilo možno sestaviti dober in stvaren proračun. Tako se mi pa ves proračun vidi kakor gostilna, ki ima ogromen jedilni list, a ne more gostu nuditi ničesar. Ljudstvo bo ostalo lačno. Rečem, da ima večina dobro voljo, dvomim pa moram o njeni sposobnosti. Stranka večine (SLS) je bila ob času, ko se je delal proračun, v Beogradu celo v vladi in bi si bila morala v tem času popolnoma zagotoviti denarna sredstva za kritje.»

Ker vemo, kako počasi se lahko od naše vlade kaj izposluje, ni torej mnogo upanja, da se bo vprašanje kritja kmalu rešilo, dasi je popolnoma jasno, da mora država za tisti del svojih poslov, ki jih izroči oblasti, izročiti tudi zadevne dohodke.

Posli, ki jih oblast do gotove mere prevzame od države, so zdravstvo, socialno skrbstvo, kmetijstvo, prosveta in javna dela (ceste itd.). Važno delo bodo torej upravljale oblastne skupščine, zato je potrebno, da klerikalna odbora, ki sta v obeh slovenskih skupščinah prevzela nase vso odgovornost, primeta vprašanje čimprej rešitve kritja z večjo resnostjo v roke. Obsojati moramo z vso odločnostjo, da je pri tako važnih opravilih izključena kontrola opozicije, zlasti ker so posamezne postavke v mariborskem in še

bolj v ljubljanskem proračunu vse preveč na splošno označene. Denar se na ta način lahko uporablja po mili volji oblastnih odborov bolj s strankarskega stališča kakor glede na dejanske gospodarske potrebe.

Politični pregled

V političnem položaju v Beogradu ni nikakih posebnih sprememb. Nova vlada Velje Vukičevića je ostala

še nelzpopolnjena,

a Narodna skupščina počiva do 1. avgusta. Na še nezasedena ministrska mesta se ponuja sedaj ta sedaj ona stranka, sem in tja pa tudi nova radikalno-davidovičevska vlada sama ponuja prazne ministrske stole tej ali oni stranki. Med drugim je dobil ponudbo za vstop v vlado tudi predsednik naše SDS Svetozar Pribičević, ki pa ponudbe ob tako nejasnem položaju ne sprejme. Klerikalcev v vlado nihče več ne vabi, češ, da jih ne potrebujejo, ker so se izkazali, da jim ni mnogo za resno delo.

V nedeljo je imel

v Ptuj sestanek Stepan Radić.

Javnega shoda se je spočetka udeležilo okrog sto ljudi, samih radovednežev različnih strank. Ko je po shodu Stepan Radić zahteval, naj njegovi pristaši ostanejo še pri njem na zapnem shodu, je ostalo samo kakšnih 20 ljudi. Na zaupnih razgovorih so se Radićevi zaupniki med seboj temeljito sprli. Radić je zlasti grajal premajhno disciplino SKS, dočim so mu zastopniki SKS očitali slabo politiko, ki uvažuje le hrvatske kmete, slovenskih pa ne vidi. Prepričani so se tako poostri, da je Radić zagrozil, da zapusti zborovanje. Končno je Radić izjavil, da se ne da s Slovenci nič napraviti, ker si ne dajo ničesar dopovedati.

Ta sestanek je pokazal,

da bo kmalu konec radićevstva med Slovenci mariborske oblasti.

Žal le, da bodo od tega imeli deloma profit klerikalci, ki zavzemajo postojanke SKS. Številni pristaši SKS pa se zopet vračajo nazaj

Opozicija bo vestno zasledovala klerikalno delo ter opozarjala ljudstvo na vse napake klerikalne večine, odnosno oblastnih odborov, da bo ljudstvo vedelo, kaj se dela z njegovim denarjem.

k SDS, od koder so izšli, saj uvidevajo, da je pri nas v Sloveniji proti močni SLS potrebna enotna napredna fronta, kajti le v slogi bo mogoče kedaj vreči klerikalizem, ki že desetletja tlači naše ljudstvo in živi v glavnem od zlorabe verskega čuvstva. S krepko napredno fronto se bo lahko znatno poglobilo prosvetno delo med ljudstvom, kar je glavni pogoj, da se bodo odprle oči zaslepljenim preprostim ljudem.

Od zunanjih dogodkov je beležiti predvsem

avstrijske parlamentarne in deželnozborske volitve,

ki so se izvršile v nedeljo. Napredovali so pri teh volitvah zlasti socialistični glasovi, dočim so klerikalni nazadovali. Koroški Slovenci so obdržali svoja dva mandata v koroški deželni zbor z 9551 glasovi, in sicer sta izvoljena gg. dr. Petek in Poljanec, dočim si pri volitvah v dunajski parlament niso priborili poslanca. Ob težavnih razmerah, ki vladajo za naše rojake v Avstriji, je pač razumljivo, da mnogo slovenskih volilcev iz strahu ni šlo volit ali pa so iz gotovih ozirov mnogi naši rojaki morda oddali svoje glasove celo nemškim strankam, kajti sicer bi koroški Slovenci po svojem številu gotovo dobili tudi svojega parlamentarnega zastopnika.

Naš spor z Italijo je še vedno odprto vprašanje.

Italija kaže malo volje, da se napetost omili.

Tu je države si brez uspeha prizadevajo, da bi odvrnile italijanskega diktatorja Mussolinija od njegove nestrpne politike, ki neprestano kuje sovražnosti proti naši državi.

Kitajske zmešnjave se vedno bolj poostrejejo. Kakor pišejo listi, je

IX.

Proti koncu adventa se je oglasil Cokljač pri Smrekarjevem, ki je bil medtem že zdavnaj zlezel v zakonski jarem.

«Tine,» je dejal, «oženil bi se.»

«Kar daj se, daj, saj je že zadnji čas.»

«Pa nimam nič pravega izbranega.»

«Če si pameten, se primi Metlakovke. Saj včasih si imel Franco malo v mislih. In ti rečem, da postano zelje vedno bolj diši od sveže kuhanega —»

«Tine, Tine, ti si vedno stari nagajivec,» se je nasmehnil Janez.

«No, ali sem govoril narobe?»

«Tebi je lahko govoriti!»

«Misliš, da bi te Franca danes ne marala?»

«Bogve —»

«Bodi no pameten! Vdova — pa tak fant —»

«Jaz sem bil veliko po svetu —»

«Tem bolje —»

«Ne vedno —»

«Kaj ga pa spet biješ, Janez? Ali kje kaj čivka za teboj?»

«Skoro bi bilo nekaj podobnega, pa se me je Bog usmili in črviča k sebi vzel —»

«Potem je pa tako vse v redu.»

«Ni ne, prijatelj. Sem obljubil zakon —»

«Obljubil —! Kaj se to pravi?!»

«Obljuba dolg dela —»

«Ne bodi no nespameten —»

«Tako imam zmenjeno s tisto žensko: Če jo vzamem, je dobro, drugače moram pa šteti —»

«Ki zagovarja?»

«K tistemu, da. Pa mi brž pove, da Grog ni več pomoči. In veš, kaj je še dejal?»

«No?»

«Če me nikoli ne muči mladost? Pomisli.»

«Ali res?»

«Prav res! — Takrat je potem kar zažgal v meni. — Saj ti ne morem in ne znam povedati, kako mi je bilo. Rajnega sem imela rada — pa ti si mi bil vedno pred čmi.»

Janez je pomislil:

«Ta pa zna! Naj še kdo reče, da ni vdova za devet deklet. —»

Franči je dejal:

«Tudi jaz sem mislil nate —»

Ona toplo:

«Ali res?»

Potem ji je pripovedoval po pravici:

«Takrat, ko si se omožila, sem mislil, da obnorim, tako me je zadelo. Pa sem šel. Živi duši nisem povedal, kam sem namenjen. Saj prav za prav nisem vedel niti sam.»

Da je vsa ta leta preživel po Štajerskem in po Gorenjskem, kjer je vsaj po enkrat na teden bral v časnikih novice in tudi poročila iz domačega kraja, to ji je preslikal v pripovedovanje o daljnih krajih in tujih zemljah, ki jih je prehodil, tujih ljudih, med kakršnimi je živel, da bi laglje pozabil krivico, ki mu jo je prizadejala ona, izvoljenka njegovega srca. Tudi tega ji ni povedal, da je v časniku bral o smrti njenega moža in da se je zdaj prav za prav zato vrnil domov, ker že nekaj tednov ni mogel dobiti pravega dela, ampak ji je pravil o čudni sili, ki ga je zoper njegovo

voljo po dolgih letih tirala spet nazaj v domači kraj.

Franca je poslušala kakor zamaknjena.

«Potem mora biti prav božja volja tako.»

Janez je stisnil ustne, da ne bi zaklel, Franca pa je pravila, kako ji je rajni Grog na večer svojega življenja priporočal in svetoval, naj si poišče po njegovi smrti pametnega človeka —

«Prav njegova volja je morala biti,» je vzdihnila na koncu.

«Kako to misliš?»

«Tako — Jaz sem tedaj mislila nate. Trdno sem upala, da prideš —»

Janez je pobožnjaško zavil oči in vzdihnil.

«Kaj hočemo! Jaz še vedno nimam nič —»

«Saj imam zdaj jaz —»

«To bo komaj za otroka —»

«Rajni je vse zaženil meni —»

Kar naenkrat je zdaj tesač zakašljal in povedal, da se mu muči zaradi tresk. Čisto mu je vzelo besedo. Zato Franci ni kazalo drugače nego odjenjati in oditi svojo pot.

«Otroka se boji,» je premišljevala, «pa se bo že privadil. Saj je Matildka prikupljiva in prijazna.»

On je mislil:

«Le čakaj! Ti si mene, jaz bom tebe! Bova videla, kdo se bo zadnji smejal.»

Medtem ko je Franca razpletala najrožnejše sanje, je tesač Cokljač predel svoje misli. Včasih se je nalahno nasmehnil, včasih pa prav krepko zaklel, zaspati pa le dolgo ni mogel tisto noč.

vrhovni poveljnik južnokitajskih čet Čang-kajšek zelo odločno nastopil proti boljše-viškim elementom

v svoji vojski, zaradi česar je med Kantonci spor vedno močnejši, kar slabi kantonske čete, ki so prenehale z ofenzivnimi pohodi proti severnokitajskim armadam.

DOPISI

BEGUNJE NA GORENJSKEM. Naše Prosvetno društvo bo priredilo v nedeljo 1. maja veliko javno tombolo z lepimi dobitki (vol, kredenca, svilen plet, otroški voziček itd.). Naši člani so bili prav pridni pri razpečevanju tombolskih kart. Kljub temu jih bo mogoče še dobiti na dan tombole. Številnim izletnikom, ki pridejo vsako nedeljo pogledat naš prelepi kot, priporočamo, da se ustavijo in tudi poizkusijo svojo srečo. Prvega maja torej vsi v Begunje po srečo in da s tem podpremo društvo, ki neumorno vrši svojo lepo nalogo. Na svidenje!

TRŽIČ. Minulo nedeljo je priredil tukajšnji Sokol lepo igrano «Bratje sv. Bernarda». Kljub skrajno slabemu vremenu je bila predstava prav dobro obiskana. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Povsod je vladalo veliko zanimanje, kajti nove dekoracije in dobro naštudirana igra so nudile prav lep užitek. Na splošno željo občinstva se bo igra ponovila v nedeljo 1. maja ob 4. uri popoldne. Opozarjamo vsakoga, ki se te igre ni videl, da pride gledat. Zlasti opozarjamo okoličane, ker je zanje popoldanski čas najbolj prikladen.

PONOVA VAS PRI GROSUPLJEM. V obližju Ponove vasi je griček s prijazno cerkvico sv. Nikolaja, odkoder je krasen razgled naokoli. Od tam je približno 10 minut oddaljena podzemna jama Ledenica. V obližju iste so bile najdene v letu 1926. še dve novi podzemski jami, ki sta okrašeni z obilnimi naravnimi krasnimi kapniki. Zlasti je pa lepa tako zvana Zupanova jama, ki ima obliko dvorane. Dne 15. maja t. l. bo priredilo Društvo za ureditev podzemskih jam slavnostno otvoritev, združeno z veselico na Taboru. Vabljeni vsi od blizu in daleč, da si ogledate krasoto naših podzemskih jam.

RAČNA. Naše tamburaško društvo je bilo ustanovljeno leta 1926. Letos ob veliki noči je minilo baš eno leto od ustanovitve. Pod vodstvom g. nadučitelja Franja Čuka sodeluje sedem oseb. Preteklo leto je bilo društvo na več veselicah in so naše tamburaše povsod zelo hvalili. — Na Slivnici pri Grosupljem je bila v nedeljo 24. t. m. slavnostna otvoritev nove enorazredne ljudske šole.

RAKA. Naš g. župnik je postal precej podjeten. V svojo čast bi mu šteli to, če ne bi to tako občutno zadevalo naših že raziranih žepov. V minulem letu so se izvršila ogromna popravila pri cerkvi, mežnariji, kaplaniji in pokopališču. Vse to je sicer bilo deloma že potrebno popravila, deloma pa bi se lahko še odložilo glede na splošno denarno krizo. Nismo sovražniki cerkve in nasprotniki popravila ter olepšanja, če bi se to vsaj prav izvršilo. Namesto da bi se delo oddalo domačim zidarjem, ki so sicer zahtevali nekaj več plačila, so izvrševali popravila tuji sosedje. Ves denar, če bi delali domači obrtniki, bi ostal v fari, tako je pa odšel večinoma iz fare. Sicer pa ne zavidamo sosedom zasluzka, ker so tudi oni potrebni denarja, pač pa kličemo na odgovor merodajne faktorje, ki so delo tako slabo nadzorovali in nazadnje potrdili. Na to splošno od vseh faranov brez razlike strank obsojano delo, kajti omet je od cerkvenega zidu odpadel, je gosp. župnik s prižnice povedal, da bodo že zidarji, ki so vršili delo, vse to popravili. Radi verjamemo, da se bo to popravilo, ker se mora, toda za popravilo pogrešek se ne sme nič računati. Občna sodba je, da bi se ta popravila vodila miselnije, če bi bilo v stavbnem odboru tudi nekaj mož demokratov in kmetijcev.

KRŠKO. Obrtna in trgovska nadaljevalna šola v Krškem bo končala z rednim poukom v nedeljo 1. maja t. l. Kljub denarnim težkočam se je vršil pouk nemoteno skozi sedem mesecev. Za zaključek šolskega leta 1926/1927. bo priredila šola skupno z Obrtniško zadrujo 1. maja od osmih do dvanajstih v risalnici meščanske šole razstavo vajenskih pismenih, risarskih in ročnih izdelkov ter razstavo pomočniških ročnih izdelkov. Tri najboljša dela bodo nagrajena z umetniško izdelanimi diplomami, ki jih bo izvršil akademski slikar g. Franjo Stiplovšek. Vstop prost. Kogar zanima delo in trud vajencev ter pomočnikov za

napredek obrtniškega stanu, naj si razstavo sigurno ogleda.

KOČEVJE. (Cestni odbor.) Na današnji seji občinskega odbora so bili od mestne občine izvoljeni v cestni odbor soglasno gg.: industrijec Anton Kajfež st., lesni trgovec Anton Jakomini in lesni trgovec Ivan Zurl (slednji Nemec), vsi iz Kočevja.

KOČEVJE. Za praznike smo dobili novo vladno brez SLS. Izvagoniranje klerikalcev je vzbudilo splošno zadovoljnost, pri klerikalcih samih pa očitno poparjenost. Ljubi Bog že poskrbi, da drevje ne zraste do neba. — Grozeče ukinjenje naše realne gimnazije je zopet za enkrat srečno odstranjeno. Stranka je poslala šefu v Beograd obširno, stvarno podprto spomenico, ki se je predložila tudi ministru prosvete. — Zeljno pričakovana gradba železniške zveze z morjem pa je, kakor kaže, zopet odgodena. Vsi smo pričakovali, da se bo gradila iz denarja Blairovega posojila, ker so klerikalci to obljubljali, toda obljube so se pokazale brez podlage.

GRAČNICA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Odkar so minile volitve v oblastno skupščino, so nekateri naši Rimljanci, po večini bivši socialisti, zopet brezposelni. Da je brezposelnost velika, nam je znano, ni pa nam bilo znano, da je narasla že do take mere, da so se pridigarji krščanske ljubezni in človekoljubnosti začeli trgati za še nesneden kruh ubogega vojnega invalida v tovarni podpetnikov. Razumljivo je, da jim je dobro ukoreninjena napredna stvar, ki poganja vedno krepkejšo korenine v naši okolici ter se utrjuje v obliki naprednih organizacij, več kakor trn v peti. Motijo pa se temeljito, ako računajo, da nas bodo iztrebili z denunciacijami. Nasprotno, njihova zavist jim bo izpodkopala še one temelje njihove trhe stavbe, kolikor jih še stoji. Tovariši in tovarišice napredne misli, ne dopustimo, da bi gazili neodgovorni činitelji naše somišljenike. Zavedajmo se prave ljubezni do svojega bližnjega in domovine! Pokažimo človekoljubje, ki ga imajo naši nasprotniki sicer vedno na jeziku, redkokdaj pa v dejstvih!

ZABUKOVJE PRI SEVNICI. (Samomor in požar.) Dne 23. t. m. se je doma na skednju obesil Češek iz Trebež. Vzrok samomora je neznan. V noči od nedelje na ponedeljek je uničil požar v vasi Srebotno štiri poslopja. Sumi se, da

«Dosti?»
«Pet tisoč —»
«No, toliko pa Franca še vedno lahko dobi na bajto —»
«Pa bi hotela, misliš?»
«Treba vprašati —»
«Jaz si ne upam,» je vzdihnil Janez.
«Oh, pet tisoč! Če te ima količkaj rada, ne bo prav nič premišljevala. Bom pa jaz stopil k njej.»
«Ali bi res?»
«Zakaj sva pa stara prijaetlja?»
«No, prav. Se bom pa v nedeljo oglasil,» je dejal Janez in odšel.
Ko je prišel na samo, se je na vse grlo zasmel:
«Čakaj, čakaj, Franca, jaz ti spletem mrežo, da boš vedela, koga si zametovala!»
In je zaukal, ko da šteje čvrstih dvajset let.
Tak je bil zdaj teščaj Janez!...

X.

Zadnjo nedeljo pred božičem je zapadel sneg. Kar v plahtah ga je nasulo. Metlakovka je sedela za pečjo.
«Bog vé, ali bo kaj prišel blizu,» je premišljevala in v mislih že izbirala pripravnega človeka, ki bi ga poslala v Trstenik. Mislila je na Novakovko, pa si ni prav upala. Ta bi ji gotovo ne privoščila Cokljača, ko se babše tako vleče za tisto Ipavčково Terezo. Spak je že star, hudobna žilica je pa le še močna. Nenadoma plane v sobo Matildka, vsa bela od snega.

«Mati, Smrekarjev Tine gre k nam. Me je vprašal, če ste doma.»
«Ali res?»
Vdova je vsa iz sebe. Nestrpno premišljuje, kam bi brž poslala otroka, da bi lahko govorila s Tinom sama.
«Bog me usliši,» stoka in se obrača k peči, da bi pred malo prikrila svojo razburjenost.
«Matildka,» se domisli, «pojdi no v župnišče, boš plačala mašo za rajnega očeta. Potlej stopi pa še k Lebanovi materi in jih vprašaj, če pojdejo pred božičem še kaj v Ljubljano in če bi nama hoteli prinesiti še nekaj malega za jaslice. Le čvrsto stopi, pa mi pridi povedat.»
Mala se vzradosti.
«Ali bova napravili nove jaslice?»
«Nove, če boš pridna! Kar brž stopi!»
Mala odhiti, v hišo pa stopi Tine:
«Bog daj dobro, Metlakovka! Kako se kaj imaš?»
«O, Tine! Tebe pa že dolgo nisem videla.»
«I, seve! Ti v Gričih, jaz v Gričih, kako bi se videla,» se šali čevljar.
Franca mu ponudi kruha in vina.
«Pa si na dobrem, Franca, na dobrem,» pohvali Smrekarjev.
«Tako no, za potrebo. Saj veš, da ženska sama ne more vsemu kaj.»
«Tisto je pa res. Ali ti si pridna. Takih je malo.»
«Boljših pa dosti, ali ne?»
«Ne bi dejal. — No, smo pa dobili zimo, kaj!»
«Saj se je še dolgo prevleklo brez snega.»

«Pa res. Kaj sem hotel reči: Ali si kaj prida pridelala?»
«O, ovsa bom precej imela na prodaj. Tudi krompir je dobro obrodil. Samo s pšenico sem bolj pri pičlem. Kupovati mi pa, mislim, ne bo treba.»
«Si kar cela grnčarica —»
«No, to pa, to —»
«Ali misliš kar deključevati?»
«Kako? S sivimi lasmi, je-li?»
«Ti — pa sivi lasje, se smeje Smrekarjev. «Odkod jih pa jemlješ danes?!»
Vdova mu natoči.
«Daj, prigrizni no malo, če ti ni preborno.»
Čevljar si ne dá reči dvakrat, hvali na desno in levo ter pravi:
«Hm, ali veš, zakaj sem prišel?»
«Ne morem si misliti —»
«Si že kaj videla Cokljača?»
«Janeza? O, sem slišala že, da je menda spet doma. Ta je dolgo hodil po svetu —»
Zraven misli:
«Hvala Bogu! Zdaj —»
Medtem se Tine parkrat odkašlja.
«Veš, zaradi njega sem prišel.»
«Kako misliš?» z veselo nevednostjo zdržuje vdova svojo nestrpnost.
«E, kaj bova govorila tako okoli stave. Včasih veš, da te je imel rad —»
«Misliš? Jaz nisem tistega nikoli vzela za res.»
«On pa! In zdaj tudi. Rad bi bil tvoj mož —»
«Oh, Tine, kam pa misliš? Saj to ne more biti! Kaj se bo oziral po vdovah, ko je deklet dosti!»
(Dalje prihodnjič.)

je požar zanelila hudobna roka, ker je začelo vse naenkrat goreti. Škode je mnogo; največ je trpi g. Zemljak.

ZIBIKA-TINSKO. V nedeljo 1. maja ob treh popoldne se bomo zbrali na skupni izlet vsi naprednjaki iz Pristave, Zibike, Tinskega, Loke in Sv. Stefana pri Orehoškem v St. Janžu pri Zibiki. Prišel bo govornik iz Maribora. Za kratek čas in razvedrilo bomo imeli prvovrstno godbo, petje domačega pevskega zbora itd. Pridite vsi, ki ste naprednjaki, da se razvedrimo in skupno pomemorimo. Iz St. Janža je lep razgled. Za dobro postrežbo bo vsestransko poskrbljeno. V primeru slabega vremena se bo izlet preložil na 15. maja z istim sporedom. Na svidenje!

SV. ANTON V SLOVENSKIH GORICAH. Dne 1. maja t. l. bo priredilo Društvo starih vojakov in invalidov javno tombolo ter plesno veselico. Pa tudi druga društva menda ne bodo izostala s svojimi zabavami. Pri nas imamo dve tamburaški društvi, in sicer eno napredno, katero pod spretnim vodstvom nadučitelja g. Stumpfa dobro napreduje. Drugi tamburaši pa so orlovski, ki prirejajo tudi plesne vaje. Ako kakšno napredno društvo priredi ples ali veselico, ima vsak udeleženec take prireditve smrtni greh, kakor ga ima tudi tisti, ki čita našo «Domovino». — Mlad demokrat.

SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH. (Smrtna kosa.) Dne 17. t. m. nam je vzela smrt priljubljenega kovača g. Vinka Kolarja iz Ledineka. Bil je naš dober somišljenik, 19 let odbornik napredne Kmetijske posojilnice pri sv. Ani, odbornik krajnega šolskega sveta in občine. Ni bil samo dober kovaški mojster, temveč tudi dober svetovalček in požrtvovalen narodnjak ter vedno dobre volje. Velikasten pogreb z velikim številom ljudstva je bil prav lep dokaz, kakšno spoštovanje in ljubezen je užival pri faranih. Izgubili smo vsi mnogo z njim. Grude so padle na rakev, poslovali smo se od Tebe, dragi Vinko, a dejanja Tvoja so ostala in po teh bomo šli za Teboj! Blag mu spomin!

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo bo uprizorilo v Društvenem domu pri Mali Nedelji v nedeljo 8. maja t. l. ob pol štirih popoldne Finžgarjevo narodno igro s petjem «Divji lovec». Med odmorom in pri prosti zabavi s plesom bo svirala domača godba. Prireditelji se bo vršila ob vsakem vremenu. Ker se igra ne bo ponavljala,

se vabi vse od blizu in daleč k obilni udeležbi. Ne zamudite in pridite vsi!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Ker še do sedaj ni razčiščena afera Horvath & Talannyi, ki je stara že tri mesece, prosimo okrajno sodišče v Gornji Radgoni, da rešitev zadeve pospeši. To bi bilo v interesu obeh obtožencev kakor tudi novega mesarja, ki je prišel na mesto g. Horvata, in sicer iz razlogov, ker se med ljudstvom širijo govorice, da bo stvar popolnoma zaspala itd., in ker ljudstvo novemu mesarju noče prodajati svoje živine, to pa baš zaradi tožbe proti prejšnjemu mesarju in njegovemu družatniku. Prosimo, da se zadeva čimprej razčisti.

PERTOČA. (Smrtna kosa.) Dne 20. t. m. smo položili k večnemu počitku na tukajšnjem župnem pokopališču Sv. Jeleni upokojenega šolskega upravitelja g. Leopolda Kolarša, ki je služil tu kot učitelj nad 40 let, stopil pred nekaj leti kot učitelj v pokoj, kot kantor (organist) pa deloval med svojimi župljani do smrti. Bil je blaga duša, splošno priljubljen in spoštovan, kar je pokazal tudi njegov veličasten pogreb, katerega se je udeležilo ljudstvo v mnogobrojnem številu in skoro vsako oko je bilo rosno od žalosti, da nas zapušta gospod Kolarš tako naglo, in od sočutja, ki smo ga občutili z njegovimi spoštovanimi sorodniki, z gg. bratoma, upokojenem šolskim upraviteljem Stefanom in doktorjem medicine Francetom, najbolj pa z osirotelima hčerko Anico in sinom Francetom, ki tem bolj občutita ta udarec usode, ker jima je pred 4 meseci, tik pred božičem, umrla mati, ki je bila tudi učiteljica pri Sv. Jeleni. Na velikonočno nedeljo popoldne je šel g. Kolarš, četudi bolehen, še na grob svoje soproge, zvečer pa mu je postalo slabo in ob 22. uri tega dne je izdihnil svojo blago dušo. Krsto s pokojnikom so nosili člani grlinškega in jelenskega prostovoljnega gasilnega društva, ki sta se udeležila spreveda v uniformi, ker je bil tudi umrl g. Kolarš član tega društva. Ob krsti na domu se je ganljivo poslavljalo od pokojnika šolski upravitelj in kantor g. Tomori in eden učencev domače šole, ob odprtem grobu pa so mu govorili v slovo profesor murskosobotske gimnazije g. Bitenc, šolski upravitelj grlinške šole g. Zupančič in učitelj domače šole g. Prislan. Tudi mnogo vencev je bilo videti. Počivaj v miru in naj ti bo zemljica lahka, dragi nam g. Kolarš!

ROGAŠEVCI V GORNJEM PREKMURJU. V skrajnem kotu gornjega Prekmurja ob avstrijski meji blizu tromejnika med Jugoslavijo, Avstrijo in Madžarsko se je organiziralo sedem vasi v Samostojni demokratični stranki. Na vabilo pripravljalnega odbora je prišel 24. t. m. tudi narodni poslanec g. dr. Ljudevit Pivko prvičkrat v našo dolino in je gotovo bil z nami zadovoljen, ko smo mu pripravili pri Rafelu v Rogaševcih lep sprejem. Po njegovem poročilu je pristopilo nad 70 posetnikov k novi organizaciji SDS, ki jo vodi naš čislani rojak Avgust Kampl. Krajevna organizacija ima še 30 drugih pristopnih izjav in vidi se že na začetku, da bodo občine Sv. Jurij, Rogaševci, Nuskova, Srdica, Sotina, Ocince, Kramarovi in Fikšinci prešle v naš tabor. Na zborovanju je govoril tudi notar g. Koder in razpravljalo o naših krajevnih potrebah.

MURSKA SOBOTA. Krajevna organizacija SDS za mesto Mursko Sobotu se je obnovila 23. t. m. na rednem občnem zboru v prostorih g. Benka v Murski Soboti. Poročala sta narodni poslanec g. dr. Pivko in oblastni poslanec župnik g. Godina. Organizacija, ki šteje 98 volilcev, je v novem poslovnem letu pod predsedstvom g. Pojbiča. Razveseljivo dejstvo je, da so se političnega dela začeli vneto udeleževati domačini, ki so tokrat prevzeli ves odbor na sebe.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NAJBOLJ PRIPOROČLJIVE TRTE.

To vprašanje je za naše vinogradnike najbolj važno, le žal, da se je do sedaj tako malo obdelovalo in reševalo. Od trtnih vrst sta najbolj zavisna pridelek in vrednost vina, ki ga pridelujemo v posameznih vinskih krajih. Zato je vprašanje trti tudi tako važno.

V enakih legah bi morali imeti enake sorte grozdja. O tem ne more biti nobenega dvoma! Le na ta način pridemo tudi pri nas do enotnih vin, ki so danes glavni pogoj za uspešno vinsko kupčijo. Vina, ki naj gredo na debelo in sploh lažje v kupčijo, morajo biti enotne sestave, enotnega okusa, enotne barve. Tako kakor po naprednih vinskih deželah!

Anton Stražar:

Oglarjeva Rezika

Narodna povest iz tlačanskih dni.

Z očancem Štefličevim očkom iz Brezovice sva sedela na groblji kamenja in mi je očka pripovedoval zanimivo pripovedko o Strmonskem gradu in o oglarjevi Reziki, ki je dala glavni povod, da je bil uničen ta grad. Napisal bom to pripovedko prav tako, kakor sem jo slišal:

Ze več dni je hodila strmonska graščakinja gospa Brigita na bližnji, komaj sto korakov oddaljeni porobek, odkoder se je videlo daleč naokoli, in se željno ozirala proti izhodni strani v dolino. Graščakinja je namreč pričakovala svojega sina Konrada, ki se je imel vrniti iz tujine, kamor je odšel pred več leti po takratni šegi in navadi v potrebno učenje za vojevanje in znanosti. Ko je stala že tretji dan na porobku, je zagledala pod seboj v dolini tri jezdece. Srce ji je začelo burno biti od veselja, ko je videla, da so jezdeci zavili drug za drugim po strmi poti proti gradu. Sedaj je vedela, da so to njen sin, oskrbnik Tiln in hlapec Lukež. Slednja dva je namreč poslala sinu naproti.

Po poteku kakšnih desetih minut so dospeli jezdeci na planoto in gospa jim je hitela naproti. «Samo da si se še srečno vrnil,» je vzdihnila mati, «ti ne veš, kako mi je bilo hudo v samotni, odkar je umrl tvoj oče Henrik!»

Mladi, nekaj nad dvajsetletni krepki in zali mladenič je skočil s konja, ga izročil hlapcu Petru, ki je prihitel iz gradu. Njegova dva spremeljalca, oskrbnik in hlapec Lukež, pa sta jezdila naprej. Mati in sin sta šla počasi za njima.

Ko sta prišla do gradu, je baš mlado in brhko kmetisko dekle izročalo grajski kuharici Barbi lepe rdeče jagode. Konradu so se nehote ustavile noge. Lepo dekle v okusni narodni noši ga je čisto zmedlo. Graščakinja kot izkušena žena je takoj uganila vzrok sinove zmedenosti. Razumljivo je, da ji to ni ugajalo, kajti tista doba je učila, da so plemenitasti več kakor navadni tlačani.

Obrnila se je proti sinu in mu velela: «Konrad, pa ne, da bi se zagledal v to dekle?»

«Ah, kaj tisto, toda to vam pa rečem, ko bi to dekle oblekel v grajsko obleko, vsak plemič bi se postavil v njo. Škoda, da se ni rodilo v kakem gradu. Cigava pa je vendar? Vi jo gotovo poznate. Mislim, da ni danes prvič prinesla jagod semkaj.»

«Od našega oglarja hči je. Do letos ni bila pri njem, zato je ne poznaš, bila je več let pri neki teti. Sedaj pa, ker je oglarju umrla žena, se je vrnila k njemu.»

Graščakinja je odšla dalje. Sledil ji je tudi Konrad, a lepa oglarjeva hči mu ni šla iz spomina.

Mlado dekle, ki je donášalo grajski kuharici Barbi jagode in je često pomagala v gradu, je bila grajskega oglarja Tomaža hči edinka, po imenu Rezika. Veseli deklici se ni niti sanjalo, da je takoj ob prihodu vnela srce bodočemu mlademu graščaku Konradu. Kakor vedno je tudi istega dne brezskrbno hitela po gozdni poti domov k svojemu očetu. Ob križišču treh poti je bilo leseno znamenje in tam je naletela na priletnega možaka, ki je igral na citre in prepeval. Rezika se je ustavila. Tudi možak je nehal peti in igrati.

«Bog s teboj, mlado dekle! Nič se ne boj mene večnega popotnika Štajerčevega Gregca. K oglar-

ju Tomažu, staremu znancu, sem namenjen. Kam pa ti, dekle, če smem vprašati?»

«Tudi jaz grem tja kakor vi. Jaz sem pa oglarjeva hči.»

«Kaj, ti si tista Rezika? Kako si že zrasla, odkar te nisem videl. Saj pravim, leta so le leta, ljudje se spreminjajo, starajo, rasejo in mrjejo. Ako te je volja, pojdiva skupaj. Samo malo bolj počasi boš morala hoditi. Kakor vidiš, sem pohabljen na desni nogi.»

Zgovorni možak je vstal in odšel skupaj z dekletom. Na kratki poti v hrib proti oglarjevi koči sta se o marsičem pomenila. Tako je Gregec zvedel od Rezike, da je njegovemu prijatelju Tomažu umrla žena.

Oglar Tomaž, ki je sedel baš na klopici pred svojo kočo, se je zelo razveselil prihoda svojega starega prijatelja Gregca.

«Rezika, sedaj se pa hitro zasukaj in skuhaj kaj boljšega za starega prijatelja!»

Hči je odšla v kočo, stara dva znanca pa sta začela kramljati zunaj na klopici.

«Tomaž, veš, meni še najbolj ugaja tu pri tebi. Na lepem kraju stoji tvoja koča; daleč naokrog se vidijo lepi naši kraji. Nekaj pa mi zelo teži srce, ko gledam te številne gradove, ki se vidijo kakor sami zmaji.»

«Prav imaš, Gregec, ali previdna morava biti in bolj tiho se morava o tem pogovarjati. Saj je tudi tebi dobro znana strašna smrt našega ubogega Matije Gubca. Koliko let je sedaj od tega?»

«Petnajsto leto poteka. A pravim ti, še je pravični Bog nad nami. Nedolžna tlačanska kri vpije v nebo za maščevanje!»

Take in podobne pomenke sta imela stara prijatelja. Tomaž je bil zelo vesel, ko je zvedel od

Pri nas se je na to stran premalo storilo. Naši vinogradi so nasajeni z mešanico vsakovrstnih trt in to v najbližjih in sosednjih legah. Vsak vinograd ima svoj in po svoje sestavljen sortiment. Oddot tudi ta različnost pri vinu, ki jo najdemo po naših vinskih kletih. V vsaki kleti najdemo večje ali manjše razlike in celo v eni in isti kleti se nahajajo precejšnje razlike v pridelanih navadnih namiznih vinih, ki so namenjena za prodajo, tako da lahko trdimo, kolikor vinogradov, ali bolje rečeno, kolikor zidanic, toliko različnega vina!

K tem hibam našega vinogradništva se je v zadnjem času pridružila še ta, da se je zanesla v vinograde tudi šmarnica, ki danes marsikomu kvari vinski pridelek in mu jemlje potrebni kredit za kupčijo. Čas je za to, da se vzdramimo! V to nas ne sili le spodbudni napredek drugih vinskih dežel, ampak tudi sedanja kriza, v katero smo zašli z našim vinogradništvom zaradi težke konkurence, ki nam jo delajo z ene strani dalmatinska, z druge strani pa banaška vina.

Sedaj, ko bo treba obnavljati starejše vinograde, nastopi čas, da se zavemo težkega položaja. Naša dolžnost je, da spravimo naše številne sorte na rešeto in da odbiramo za nove nasade in za cepljenje le tiste sorte grozdja, ki so se po dosedanjih dolgoletnih izkušnjah najbolj izkazale, in da določimo za enake vinske lege tudi enak sortiment. Le tako bomo prišli tudi pri nas do enotnih nasadov, do enotnih vin, s temi vred pa tudi do boljše kupčije.

OD SUHE NA ZELENO KLAJO.

Vsaki novi krmi se mora želodec polagoma privaditi, sicer trpi vsa prebava in je taka zmotnjava zmeraj združena z neprijetnimi posledicami, ki se pokažejo v mlečnosti, v driski itd. Zlasti je treba previdnosti pri prehodu od suhe krme na zeleno in obratno, pa tudi ob drugih prilikah, preden se začnejo v večji meri pokladati kaka nova, močna krmila.

Zelena krma je živini zelo všeč v spomladnem času, prav kakor človeku solata in druga vrtna zelenjava. Živina to očitno razodeva po svojem nagonu k uživanju prve zelene trave. Ali nič za to. Živalski želodec moramo vseeno polagoma pri-

vaditi na zeleno klajo, sicer so ob prezgodnjem in prenačnem prehodu neizogibne posledice: pokvarjen želodec, pokvarjena čreva in vse drugo, kar je s tem v zvezi. Pomisliti moramo, da je suha krma težje prebavna in da so vsa prebavila usmerjena na to prebavo, tako da bi vsaka nagla prememba spravila vsa prebavila v nered. To velja še posebno sedaj spomladi ob prehodu na sočno in lahko prebavno zeleno krmo. Naglo prehajanje na zeleno klajo bi se tem bolj maščevalo, čim slabše je rejena naša goved, čim bolj je bila krmljena s prazno in težko prebavno krmo, čim bolj je shujšala med zimo, tedaj čim večja je razlika v prebavnosti in tečnosti med zimsko in zeleno krmo. Pri dobro rejanih in pravilno krmljenih živalih je ves prehod veliko lažji kakor pa pri sestranih in slabo rejanih živalih. Pa tudi v tem primeru mora trajati ves prehod najmanj en dober teden, bolje pa 14 dni. V tem času je zeleno krmo primešavati suhi krmi, najprej po malem, potem pa čim dalje več. Kjer pokladajo rezanico, je zeleno krmo tudi vmes zrezati. Za prvi čas pride v poštev različna trava, ki jo pokosimo ob njivskih potih, po mejah, ob kozolcih, po sadnem vrtu itd. Pozneje pričnemo z deteljo, z inkarnatko, lucerno itd. Najslabše ravnaajo tisti gospodarji, ki so zaradi pomanjkanja zimske krme v stalni stiski, katerim suha krma navadno tako zgodaj poide, da morajo prenačlo in prezgodaj pričeti z zeleno klajo. V takih primerih se zmeraj zgodi, da trpi živina in da se to pozna na vsem počutku pa tudi na užitku, ki ga daje živina.

Popravek. V zadnjem članku «Obnavljanje starejših vinogradov» sta se vrinili dve neljubi napaki, ki jih je sledeče popraviti: V drugem odstavku je čitati namesto «zruvanjem» pravilno «zgrubanjem» in namesto «zorati» pravilno «zri-golati».

Tedenski tržni pregled

ŽITO. V Evropi je kupčija z žitom sploh zelo mrtva, ker so vesti o novih posevkih splošno ugodne. Na novosadski blagovni borzi se trgujejo za 100 kg na debelo: pšenica 303 do 307 Din 50 p, turščica 154 do 165 Din, moka <0> 445 do 450 Din.

peklenki načrt in ustregel svoji živinski potrebnosti.

Še preden je postalo nesrečno dekle mati, je zblaznelo. Otrok ji je umrl kmalu po rojstvu, a Urška je bila uničena za vse življenje. Dostikrat je pridirjala kar v sami srajci pred grad in strašno preklinjala svojega zapeljivca.

Taka je bila torej usoda nesrečnega dekleta. Proti večeru je spremljal oglar Tomaž nesrečno Urško na njen dom. Ko je Urška izza ovinka videla Strmonski grad, blesteč se v večerni zarji, jo je Tomaž komaj spravil dalje.

Gregec pa je medtem govoril oglarjevi hčerki: «Kakor mi je znano, dekle, hodiš v grad. Rečem ti pa, bodi previdna, saj si videla ubogo Urško. V gradovih je doma vse zlo. Zapomni si dobro to!»

Rezika je povedala Gregcu, da je baš dopoldne videla mladega graščaka, ki se je povrnil domov.

«Veš, jutri grem tja; si ga hočem ogledati. To mi verjemi, takoj ga bom spoznal, v kako perje je oblečen ta ptič!» (Dalje prih.)

Še ne gredo domov

V malem kranjskem mestu je izdalo županstvo svarilo, da bo vsakdo, ki bo po 10. uri iz gostilne domov grede razgrajal ali pel, plačal znatno globo.

Bilo je neke noči, ko je večja družba pijancev pripela iz gostilne. Stražnik je veseljake ustavil in vprašal, ali jim ni znan županov razglas. Najglasnejši izmed družbe je odgovoril: «Seveda nam je znan, toda mi še ne gremo domov!»

Stražnik je prišel v zadrego ter pustil razgrajanje naprej prepevati. Drugega dne je razglasil župan dostavek: «Po ulicah se sploh ne sme prepevati in razgrajati, bodisi da gre kdo domov ali ne.»

ZIVINA. Cene volom, zlasti boljšim, in deloma tudi teletom, so krepkejše. Na ljubljanskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, prvovrstni 9 Din, drugovrstni 8 Din, tretjevrstni 7 Din 50 p; krave, debele 5 do 6 Din, klobasarije 2 Din 50 p do 3 Din; teleta 11 Din 50 p do 12 Din.

KRMA. V Mariboru so minuli teden cene krmi malo popustile. Cene za 100 kg: seno 75 do 80 Din, otava 75 do 85 Din, slama 30 do 45 Din.

Sejmi

2. maja: Planina pri Črnomlju, Trava, Vrbive (samo za živino), Videm pri Kočevju, Kranj, Bohinjska Bistrica (samo za živino), Ormož, Velenje, Šmarje pri Jelšah, Vrače-Sv. Filip.

3. maja: Ptujška gora, Ptuj (konjski in goveji sejmi).

4. maja: Sevnica, Domžale, Kočevje, Poljane pri Kranju, Krško, Lož, Jesenice na Gorenjskem, Gornji grad (samo za blago), Slovenska Bistrica.

5. maja: Loka pri Laškem, Sv. Jurij ob južni železnici (trg), Trojane-Sv. Gotard.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 26. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800-50 do 803-50 Din;

100 italijanskih lir za 325-55 do 327-55 Din;

1 dolar za 56-75 do 56-95 Din;

100 madžarskih pengov za 993 do 996 Din.

Kratke vesti

— Na specialni živinorejsko-poljedelski šoli na Grmu (Novo mesto) se bo vršil 16. in 17. maja t. l. dvodnevni teoretični in praktični tečaj za pridelovanje krme. Oba dneva se bo začel pouk ob 8. uri dopoldne. V tečaj se sprejme le do 20 prosilcev. Revni udeleženci tečaja dobijo na zavodu brezplačno hrano in prenočišče. Kdor se namerava udeležiti tečaja, naj se prijavi na dopisnici najpozneje do 9. maja, da bodo nato vsi sprejeti lahko pravočasno obveščeni.

— Praktični tečaj za gospodarske vajence. Gospodarske vajence sprejme specialna živinorejsko-poljedelska šola na Grmu za dobo od 1. junija do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter dovršena osnovna šola. Prednost imajo kmečki sinovi, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu, in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Zato dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna priprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1927. Pri sprejemu v šolo imajo gospodarski vajenci iz ljubljanske oblasti prednost pred drugimi prosilci iz ljubljanske oblasti, in sicer ako izpolnijo ostale pogoje. Lastnoročno na vso polo pisane, s 25 Din (po 5 in po 20 Din) kolkovane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom navedenosti je poslati do 20. maja t. l. ravnateljstvu specialne živinorejsko-poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu.

„EDINOST“
VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE
MLADINE V LJUBLJANI

Mengeš. V nedeljo 24. t. m. se je vršil II. redni občni zbor društva «Edinost». Občni zbor je otvoril brat Nanut, ki je pozdravil delegata ZDM brata Paškulina, delegata ljubljanske «Edi-

Gregca, da bo več dni hodil k njemu prenočevat, kajti Gregec bo znova, kakor vselej, kadar je prišel k oglarju na obisk, po raznih bližnjih vaseh raznašal zdravila in mazila. Poleg tega bo tudi nabiral zdravilna zelišča, ki jih je bilo vse polno v obližju oglarjeve koče.

Ze proti večeru istega dne je bilo. Gregec je baš pregledoval pred kočo zdravilne cvetlice in koreninice, ki jih je nabral v gozdu, kar ga je vzdramilo iz zamišljenosti vpitje:

«Ha, ha, te že zopet vidim! To je dobro, da te vrabi trgajo. Prav je tako, naj te le trgajo! Prosila sem te na kolenih usmiljenja, pa si me s psi spodil od gradu. Preklet bodi!»

Daleč naokrog znana uboga Grmarjeva Urška se je ustavila nekaj korakov proč od Gregca. Bila je vsa razkušana in samo v platneni srajci.

Oglar in njegova hči Rezika sta takoj prišla iz koče. Tomaž, ki je dobro poznal blazno revno Urško iz bližnje vasi, jo je kakor vselej spravil v kočo. Pri oglarju se je uboga reva pomirila in oglar jo je z lahkoto vselej spravil nazaj na dom k bratu, kateremu je pogostokrat pobegnila.

Ko je Urška sedela na malem stolu pred ognjiščem, je videla tudi Gregca in ga prosila:

«Lepo te prosim, Gregec, daj mi zdravil za mojo glavo. Kar raznesti mi jo hoče. Pa še nekaj te prosim, daj no, daj tisti prekleti gadji zalegi v gradu strupa, pa prav hudega!»

Gregcu se je v dno srca zasmilila ubožica, ki je pred dobrimi desetimi leti bila najlepše dekle v vsej okolici. Kakor druga dekleta je tudi ona hodila na tlako v strmonski grad. Poleg tega je večkrat pomagala grajski kuharici Barbi. Nekega dne, ko ni bilo graščakinje doma, je graščak Urško zvabil k sebi v sobane in ji s priliznim glasom dal piti vina kar iz svoje čaše. To vino pa je imelo zle posledice za Urško. Dekle je postalo čisto omoteno in graščak je z lahkoto izvedel svoj

nosti» brata Šimnovca ter člane kamniške »Edinosti«, ki so se udeležili občnega zbora v precejšnjem številu. Nato je v stvarnem govoru podal poročilo o težkočah in zaprekah, s katerimi se je imelo boriti društvo v preteklem poslovnem letu, na kar je povzel besedo delegat ZDM brat Pašku-lin, ki je pozdravil člane mengiške »Edinosti« s pozivom k nadaljnjemu vztrajnemu delu, ki mu ne bo izostal uspeh. Navzoči člani kamniške »Edinosti« so po svojem delegatu istotako pozdravili bratsko organizacijo v Mengšu, ki šteje sedaj že 25 rednih ter 11 podpornih in ustanovnih članov. Brat Šimnovec se je kot delegat ljubljanske »Edinosti« zahvalil za prisrčni sprejem, katerega so priredili bratje v Mengšu gostom in delegatom, ter v stvarnem govoru orisal ono delo, katero naj izvrši mladina do čim večje demokratizacije naše domovine. Pozival je, da se naša mladina ne sme ustrašiti dela in zaprek, ki se ji stavijo na pot na njenem pohodu. Za svoja izvajanja je žel navdušena pritrjevanja. K besedi se je oglašil še brat Dolef Prešeren, ki je orisal delo, ki bi bilo potrebno v dosegu onega blagostanja, ki gre Jugoslaviji po njenem naravnem bogastvu. Pri volitvah, ki so se vršile z vsklikom, je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Tone Vahtar, podpredsednik A. Nanut, tajnica Irma Nanutova, blagajnik Rudolf Osredkar ter odborniki Franc Gregore in Angela Mejačeva. Nadzorstvo tvorijo: Pavel Kosec, Jože Mulej in Miha Gregore. Po občnem zboru se je vršila prosta zabava, pri kateri sta sodelovala tamburaška zbor »Edinosti« v Mengšu in v Kamniku. Z lic vseh se je lahko razbralo ono edinstvo in bratstvo, ki vladata v organizacijah demokratske mladine in ki je porok končne zmage demokratskih načel. Vztrajajte na začrtani poti in žetev bo obilnat

PROSVETA

p. Ksaver Meško: Kam plovemo. Povest. Novi predelani natis. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1927. 205 strani. »Kam plovemo« je Meško napisal v svojem 22. letu. Sodobna kritika, ki ni prezrla v povesti mladega nadarjenega pisatelja tudi njegovih senčnih strani, mu je priznala, da je izboren pripovednik in proučevavec duševnega življenja, ki slika moderno življenje v prav zanimivi obliki. Ogrodje povesti tvori motiv ženske nezvestobe. Za razvoj dejanja so pisatelju dobro služila razna opazovanja življenja po južnoštajerskih mestih in v čitalnicah. Profesor Bežek, svoječasni urednik »Ljubljanskega Zvona«, je priobčil povest na uvodnem mestu, a Meško jo je pisal v neugodnih razmerah mariborskega bogoslovja sproti ter med letom marsikaj drugače zasnoval, kakor je bil prvotni načrt. Oddod nekatere neenotnosti v njeni prvi objavi. Pisatelj se je tega dobro zavedal in je povest temeljito predelal. V prenovljeni obliki jo ob njeni tridesetletnici radostno pozdravljamo kot še vedno svež in dragocen spomenik izza prve dobe naše bogate moderne. Okusno opremljeno knjigo prodaja Tiskovna zadruga v Ljubljani: broširano po 36 Din, vezano v celo platno po 46 Din. Po pošti 3 Din več.

p. Pošljite statistične podatke Zvezi kulturnih društev v Ljubljani! Vsa društva, ki nam doslej še niso poslala statističnih podatkov, prosimo tem potom najnujnejše, da to takoj store, ker moramo te podatke čimprej zbrati in podati točno sliko o naprednem prosvetnem delu na meročajnih mestih. — Tajništvo.

Iz Beograda bodo odpotovali v Bosno, kjer si bodo ogledali znano Steinbeisovo lesno industrijo. Na povratku bodo posetili izletniki tudi Zagreb in Ljubljano.

* **Preizkušnje dalmatinskih vin v Ljubljani.** Ker so se v zadnjem času vedno bolj širile vesti o manipulacijah, ki jih vrše gotovi trgovci z vinom, zlasti oni z dalmatinskimi vini, in ker je stvar obravnavala tudi ljubljanska oblastna skupščina, so meročajna oblastva uvedla preizkušnje vseh, zlasti dalmatinskih vin. Prejšnji teden je sodišče samo odredilo preizkušnjo vin, in sicer za nekatere trgovce, odnosno gostilničarje precej usodno, tako da so nekemu trgovcu več sodov vina zaplenili, odnosno izlili, ker je bilo ponarejeno. Organi mestnega dohodarstvenega urada so v mestu doslej izvedli že dvakrat preizkušnjo vin.

* **Brezžična oddajna postaja v Domžalah.** V Ljubljano je prispel material za tako dolgo obetano oddajno brezžično postajo v domžalskem trgu. Z gradbo postaje bodo začeli v doglednem času.

* **V spomin tovarišu Jakobu Zoreu.** Iz Južne Srbije nam pišejo: Presenetila me je vest, dragi Jakob, da si odšel tja, odkoder ni več vrnitve in mi zapustil le spomin, ki me bo vezal s teboj do konca mojega življenja. Dne 3. t. m. so te pokopali tvoji stanovski tovariši in položili tvoje mlado onemoglo telo v domačo grudo, katero si v tujini tako zelo ljubil. Tvoja duša je šla snivat večni sen. Uresničil je Bog tvojo skromno željo, katero si mi izrazil pred letom dni, da bi rad nekaj počival v rodni grudi. Dragi Jakob, prekmalu se je izpolnila tvoja želja. Žrtvoval si svoje mlado življenje za kralja in domovino, katerima si, kakor ti je velevala prisega, verno služil. Po triletnem službovanju izven ožje domovine si izgubil zdravje ter prišel domov umirat in umret. Da si bil priljubljen med stanovskimi tovariši, je pričal lep pogreb, katerega so se tovariši udeležili od blizu in daleč ter te spremili na zadnji poti v hladni grob. Tvoj spomin bo živel z menoj. V Bogu spavaj večni sen! Zalošan.

* **Poškodovane bankovce sprejema samo Narodna banka.** Narodna banka je izdala naslednje opozorilo glede poškodovanih bankovcev: »Pri zamenjavi poškodovanih bankovcev se bo držal primeren znesek po velikosti poškodovane dela risbe, ki stanejo po 70 par za vsako vrsto bankovcev, razen onih po 5 Din, katerih izdelava stane po 50 par za vsak komad. Pri ocenjevanju poškodbe novčanic se ne upošteva beli okvir, marveč samo risba.« Povodom tega pojasnila je ministrstvo pošte in brzojava vsem pošt-nim uradom in poštni hranilnici naročilo, naj sploh ne sprejemajo poškodovanih bankovcev, interese pa naj napotijo v Narodno banko in njene podružnice.

* **Razstava umetnin na Ljubljanskem vele-sejmu.** Za časa letošnjega velesejma od 2. do 11. julija se bo vršila II. umetnostna razstava v paviljonu K, na katero že danes opozarjamo.

* **Dostava železniških vozov za prevoz lesa.** Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je odredila, da se mora prevoz in izvoz lesa in drv za kurjavo v sedanji seziji pospešiti z vsemi sredstvi. V času jesenske izvozne sezi-je, to je od 1. septembra dalje, bo železniška uprava za lesne pošiljke dostavljala potrebne vozove šele tedaj, ko bo potreba vozov za druge sezijske predmete popolnoma krita.

* **Nemški poslanec v mariborski oblastni skupščini.** Nemškega poslanca je končno vendarle dobila mariborska oblastna skupščina s tem, da je odložil svoj mandat vodja mariborskih radikalov g. dr. Rudolf Ravnik. Na njegovo mesto je prišel nemški advokat dr. Lotar Mühleisen, pred vojno vodja nemštva v Slovenski Bistrici. Dolge mesece zatajevani dogovor z Nemci je torej prišel s tem tudi v dejanju v javnost. Tako so edino klerikalci in radikali pripomogli do mandata Nemcem, ki bi sicer nikdar ne dobili svojega poslanca v Mariboru.

* **Občinske volitve v občinah Sorici in Selea-h** se bodo vršile 15. maja t. l. Obe imenovani občini sta bili prej deloma zasedeni od italijanskih oblasti, zaradi česar se niso mogle vršiti volitve

DOMAČE NOVOSTI

* **Dopisnikom.** Dopisi naj bodo pisani s črnilom ali pa s svinčnikom, ki oddaja dovolj črno barvo, da se besedilo z lahkoto čita. Med vrstami mora biti toliko prostora, da se lahko pišejo vmes popravki, ako je potrebno. To velja tudi za dopise, pisane s strojem. Ne varčujte s prostorom na papirju! Dopisi, ki ustrezajo vsem tem pogojem, pridejo gotovo prej na vrsto kakor oni, ki se morajo v uredništvu prepisati. Dopisi, ki so tako zamazani ali nerazločni, da ni mogoče točno ugotoviti besedila, morajo neusmiljeno v koš.

* **Bela nedelja res bela.** Naš naslov sicer ni popolnoma točen, kajti na belo nedeljo kljub vsej njeni čmernosti podnevi še nismo sanjali, da bomo v noči na ponedeljek dobili sneg, pravcati sneg, ne samo par snežink. No, pa se v nižavah sneg ni držal. Že dopoldansko solnce v ponedeljek ga je raztopilo. Ostale so le sem in tja posledice iz zlomljenih vejah. Pravijo, da je sneg napravil celo nekaj dobrega, da je namreč upihnil luč življenja številnim majskim hroščem.

* **Pastirski list zoper »brezversko«** časopisje pripravlja tudi mariborski g. škof, kakor je razvidno iz zadnje številke njegovega uradnega lista. Se pač bližajo volitve. Drugega povoda za to ni, kajti g. škof pač ne more z mirno vestjo trditi, da je napredno časopisje res brezversko.

* **Naša ameriška posojila.** Naša država, Država hipotekarna banka, Beograd in nekatera druga naša mesta dobe v Zedinjenih državah obsežna posojila, katerih skupna vrednost bo znašala okrog 2 do 3 milijard dinarjev. Tako ogromna vsota, ki pride v našo državo, bo znatno olajšala našo gospodarsko krizo.

* **Občni zbor Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo** se je vršil v nedeljo ob udeležbi 161 zastopnikov gremijev v Ptuj. Posamezni govorniki so protestirali proti uvajajočim se novim oblastnim davkom, ki jih klerikalna večina v ljubljanski oblastni skupščini nalaga že itak davčno preobremenjenim gospodarskim krogom. Sprejela se je tudi resolucija, da se čimprej skliče v lanskem letu pravilno izvoljena Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Volitve no-

vega odbora so potekle mirno in se je po občnem zboru konstituiralo načelstvo zveze tako-le: načelnik Vilko Weixl, podnačelnika Josip J. Kavčič in Rudolf Stermecki, blagajnik Jurij Verovšek. Prihodnji občni zbor se bo vršil v Novem mestu.

* **Občni zbor Zveze obrtnih zadrug za mariborsko oblast** se je vršil v nedeljo v Mariboru in je bil tem bolj slovesen, ker je zveza obenem slavila dvajsetletnico svojega obstoja. Iz tajniškega poročila je povzeti, da je imela zveza v minulnem poslovnem letu 33 članic s 3240 člani. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni: Franc Novak, Franc Bureš in Lešnik (Maribor), Potočnik (Radvanje), Zajšek (Ptuj), Zadravec (Središče), Horvat (Ljutomer), Jernej Golčar (Celje), Jakob Virjen (Vransko), Volk (Šoštanj), Kolar (Šmarje), Rebernik (Guštanj); namestniki: Kumere, Volčič in Kreutzer (Maribor), Zabavnik (Ormož), Vrenko (Celje), Jamšek (Guštanj); preglednika računov Vahtar in Kravos. Sprejet je bil tudi predlog, da se pošlje ministru za trgovino in industrijo brzojavka, v kateri se zahteva takojšnja upostavitve lani izvoljene Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

* **Majniška proslava v Ptuj.** Podružnica Narodne strokovne zveze v Ptuj bo priredila v nedeljo 1. maja t. l. majniško proslavo z naslednjim sporedom: Ob 10. uri zborovanje v spodnjih prostorih Narodnega doma (poročal bo o pomenu proslave 1. maja govornik iz Ljubljane). Od 14. do 15. ure bo igrala mestna godba na Florijanskem trgu pred mestno hišo, kjer se zbirajo udeleženci majniške proslave. Ob 15. uri odhod z godbo in praporom na veselični prostor, kjer se bo začela veselica z obsežnim sporedom. — Glede na to, ker je prva majniška proslava, ki jo bo priredila Narodna strokovna zveza v Ptuj, se vabi slavno občinstvo, predvsem narodnozavedni duševni in telesni proletarijat, k obilni udeležbi.

* **Češkoslovaški visokošolci bodo obiskali Jugoslavijo.** Večja skupina visokošolcev, ki študirajo gozdarstvo na visoki šoli v Brnu, bo posetila prihodnji mesec Jugoslavijo. V Beogradu bodo visokošolci gostje mestne občine in vseučilišča.

skupno z zadnjimi občinskimi volitvami v Sloveniji.

* **Nov okrožni zdravnik v Kočevju.** Pišejo nam: G. dr. Leopold Mejač je bil imenovan za okrožnega zdravnika v Kočevju. Še pred nastopom službe pa je bil razrešen in imenovan na njegovo mesto g. dr. Josip Krauland. Ta postopek je precej čuden.

* **Podpornemu društvu slepih v Ljubljani so darovali:** namesto venca pokojni gospe Fialovi g. A. Zalaznik 100 Din, v počaščenje spomina gospe Kati Fialove g. Kurent s soprogo 100 Din, g. Peter Graselli v počaščenje spomina gospe Levčeve 200 Din. Vsem plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala.

* **Meteor padel pri Belovaru.** Prošli teden se je v Belovaru raznesla vest, da je blizu tam strmoglavil na tla goreč aeroplan. Ljudje, ki stanujejo ob mestu, so trdili, da so padec povsem jasno videli. Oddelek vojakov in orožnikov se je podal iskat ostanke zgorelega aeroplana, a brez uspeha. Doslej še ni jasno, kaj je na stvari. Verjetneje je, da je padel meteor.

* **Velika slavnost v Petrovčah.** Pišejo nam: Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne bo priredila proslavo odkritja spominske plošče vsem padlim vojakom lavantinske škofije na praznik vnebohoda 26. maja t. l. z obsežnim sporedom. Popoldne od 3. uri se bo igrala velika bojna igra na prostem »Kalvarija«, I. dejanje na dan mobilizacije leta 1914, II. dejanje pri kadru, III. dejanje na gališki fronti, IV. dejanje na fronti na Doberdolu, V. dejanje pa v fašistovskem robstvu. Vabijo se vsi bivši vojaki vse lavantinske škofije, vsa društva brez razlike strank, vse organizacije vse lavantinske škofije. Kdor hoče posetiti Petrovče, ima polovično vožnjo. Zahtevajte pri župnih uradih legitimacije. Vsi župni in občinski uradi se prosijo, da našo idejo podpirajo ter udeležencem gredo na roko.

* **Razgrnitev stalnega volilnega imenika v Mariboru.** Stalni volilni imenik za volitve občinskega odbora v mestu Mariboru, za volitve v Narodno skupščino in za volitve v oblastno skupščino je od okrožnega sodišča potrjen in je na mestnem magistratu, soba št. 5, med uradnimi urami vsakomur na vpogled. Vsakdo ima pravico, da volilni imenik pregleda, prepiše, razglasi in natisne ter zahteva bodisi zase, bodisi za drugega njegov popravek. Opozarja se, da pri morebitnih volitvah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik.

* **Nenavadna sreča.** V št. Juriju ob južni železnici je bilo na velikonočno nedeljo zelo vetrovno. Popoldne se je veter izpremenil v vihar in je popoldne naenkrat zadivjal preko trga močan vrtilnec, čigar žrtev je postala velika šupa za seno, last trgovca s senom g. Franca Kincla. Šupa je bila zgrajena na zidanih stebrih in obita z deskami, sedaj pa je vse skupaj razbita podrtija. Šupa je stala ob cesti med drugimi poslopji in je gotovo izredna sreča, da ni bilo v bližini nobenega človeka. Lovski pes, ki je bil privezan na voglu, je bil sicer podsut, vendar ni bil ranjen.

* **Potres v Brodu na Savi.** Pred kratkim so v Brodu na Savi kmalu po 1. uri zjutraj čutili tri potresne sunke v smeri od juga proti severu. Potres je bil valovit. Znatne škode ni napravil; samo na eni hiši je razpokalo zidovje.

* **Rubljen davčni urad.** Kakor poročajo iz Celja, je na predlog stavbenika g. Fr. Nerata v Gaberju pri Celju celjsko sodišče zarubilo celjski davčni urad, ker mu ministrstvo za socialno politiko že štiri leta dolguje večji znesek za delo pri prezidavi Invalidskega doma. Zarabili so računski stroj in stensko uro. Zanimivo, kaj?

* **Zlobna roka zanetila požar.** Iz Sovodnja nam pišejo: V sredo 20. t. m. je nastal požar pri posestniku Mariji Gnezdovi v Laniškah nad Sovodnjem. Zgorela je hiša z vsemi gospodarskimi poslopji. Kar je bilo premičnin, so večinoma rešili. Sosedova hčerka je videla nekega moškega, ki je tik pred požarom zbežal od kozolca proti gozdu, in čez malo časa je začela goreti v kozolcu nastelja. Zavarovalnica je majhna. Opozarjamo posestnike, da se zavarujejo za višje vsote.

* **Požari ob praznikih.** Ob velikonočnih praznikih so požari ponovno razsajali v Brežicah in

Zidanem mostu. Na velikonočno nedeljo popoldne se je nenadoma vnelo v Zverinjaku gospodarsko poslopje posestnika Sovnika. Ogenj se je širil z veliko bržino in je v naglici prešel s skednja na hlev in stanovansko hišo. Na pomoč so prihiteli razen domačinov še gasilci iz Brežic, vendar pa ognja kljub vsem naporom ni bilo mogoče omejiti in je pogorelo vse. Poginilo je tudi pet glav goveje živne ter par konj. Okoli polnoči je nastal požar v hiši posestnika Nemčiča v sosednji Dobovi. Pogorelo pa je samo gospodarsko poslopje, dočim se je posrečilo požrtvovalnim domačim in brežičkim gasilcem hišo rešiti. Pri posestniku Blatniku v Stražah pri Zidanem mostu je vpepelil požar stanovansko hišo in hlev. Ker je vas zelo oddaljena od Loke, gasilci niso mogli priti na pomoč. Iskre vlaka, ki je vozil iz Zagreba, so zanetile gozd, ki leži ob progi Zidani most-Radeče, dan poprej pa gozd v smeri proti Širjam. Močen veter, ki je ravno takrat pihal, je požar še pospešil. K sreči so železničarji ogenj še pravočasno pogasili.

DNEVI VELIKIH NAD

na dobitke V. razreda (zadnjega) državne razredne loterije se bližajo z vso naglico. Komaj dober teden nas loči od pričetka žrebanja, ki bo razdelilo med 115.000 srečnikov 74 milijonov dinarjev. Igralci pričakujejo 7. maj s silno nestrpnostjo. Na ta dan se bo pričelo žrebanje, ki bo trajalo ves mesec.

Za one, ki bi se hoteli udeležiti tega srečnosnega žrebanja, je še nekoliko srečk na razpolago pri podpisanem zavodu.

Da morejo priti še pravočasno v posest srečk, prilagamo današnji nakladi »Domovine« naročilne dopisnice, ki naj se takoj izpolnijo ter vpošljejo Zadrugi hranilnici, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19. Obenem z naročilom je nakazati tudi znesek za srečke. Srečke se bodo takoj, ko bo hranilnica prejela znesek, odpremile naročnikom.

Poizkus velja!

Zadruga hranilnica, r. z. z o. z.,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

* **Požar pri Celju.** Med močnim naličom in snežnim metežem je nastal v noči od nedelje na ponedeljek ogenj v kegljišču bivše gostilne Skalna klet v Zavodnji pri Celju. Gornji del kegljišča je ogenj uničil. V kegljišču je bil shranjen avto, ki je tudi zgorel. Ogenj je opazil neki trgovec in zbudil okrog stanujoče ljudi, ki so takoj prihiteli in omejili ogenj. Prišlo je po strelu na Miklavževem hribu na lice mesta tudi mestno gasilno društvo. Kako je ogenj nastal, ni znano.

* **Požar na novomeškem kolodvoru.** Na novomeškem kolodvoru je nastal na neki železniški zgradbi požar. Gasilci so k sreči ogenj kmalu omejili, vendar je škoda znatna.

* **Požar v Stožicah.** V Stožicah pri Ljubljani je v petek popoldne nastal v kozolcu posestnika Verbiča požar. Zaradi močnega vetra se je ogenj naglo razširil in je bil mahoma ves kozolec v plamenu. Gasilci iz Stožic in z Ježice so omejili požar in srečno preprečili, da ogenj ni objel tudi blizu stoječega gospodarskega poslopja. Ogenj je baje zanetil otrok, ki se je igral na kozolcu.

* **Zrtev nepredvidnosti.** Desetletna Mihaela Šorlova iz Novega Vodmata pri Ljubljani, hčerka kovača na državni železnici, je za kurilnico na Vilharjevi cesti skakala po nagromadenih odpadkih premoga, tako zvanem lešu. Nenadoma se ji je vdrla in revica se je pogrznila skoro do kolien v pekoči leš. Dobila je na nogah tako težke opekline, da so jo morali odpeljati v splošno bolnico.

* **Svinje požre otroka.** V hercegovinski vasi Zlati se je te dni triletni sinček kmetovalca Pera Perišiča igral v svinjskem hlevu s svinjami. Kasneje je našel oče v svinjaku samo še nekoliko ostankov otrokovega trupla.

* **Samomor.** Pišejo nam iz Kočevja: Na veliki ponedeljek je šel prostovoljno v smrt orožnik g. Blažič, službeno vesten in priljubljen mož, ki zapušča vdovo in štiri nepreskrbljene otroke. Storil je to gotovo v duševni zmedbi, ki je bila po-

sledica svoječasne težke bolezni. Blag mu spomin!

* **Smrt v vodi.** V Jurjevcah pri Ribnici je nedavno na nepojasnjene način izginil splošno priljubljeni tesar Jernej Ileršič, star okoli 50 let. Vsa poizvedovanja so bila dolgo zaman, čeprav je županstvo razpisalo celo nagrado za onega, ki izsledi ponesrečenca. Dne 19. t. m. pa so Ileršiča nepričakovano našli utopljenega pod mostom na cesti Sušje—Nova Štifta. Telo je bilo v razpadajočem stanju. Kako je zašel nesrečnik v vodo, še ni pojasnjeno. Skoro izključeno je, da bi izvršil samomor. Najbolj verjetno je, da se mu je pripetila nesreča. Pokojnik je zapustil ženo in nepreskrbljenega sina.

* **Pretep zaradi deklet.** V Zefranovi gostilni v Stopičah so se te dni stepili zaradi deklet fantje dveh vasi. Težko ranjen je obležal Jože Turk iz Orehka.

* **Detomor v Celju.** Te dni je našel g. Ivan Kompan z Brega pri Celju na bregu Savinje v vodi ležeče truplo do dva dni starega otroka. Glava deteta je slonela na obrežju. Na vratu so se pri otroku poznali sledovi davljenja. Sumi se, da je vrgla truplo že umorjenega deteta kaka nezakonska mati iz vlaka na savinjskem mostu.

* **Vlom v Škofji Loki.** Ko je prišel te dni zjutraj Avgust Blaznik, fotograf v Škofji Loki, v svojo delavnico, je našel odprta vrata verande pred delavnico, glavna vrata pa priprta. Takoj je spoznal, da ga je ponoči posetil nepozvan gost. Pri pregledovanju je ugotovil, da mu manjka več fotografskih potrebščin v vrednosti do 20.000 dinarjev. Ker so bile ključavnice vrat nepokvarjene, je sklepati, da so bile odprte z vitrihom. Orožniki so pridno na delu in je pričakovati, da bo zlikovec kmalu pod ključem.

* **Napad.** Iz Kladja nam pišejo: V torek dne 19. t. m. je tukajšnji preužitkar Jožef Krevelj napadel s sejma v Leskovcu se vračajočega posestnika g. Kordeša na vozu ter ga pretepel. Hotel mu je baje, kakor napadeni trdi, vzeti tudi listino s precejšnjo vsoto denarja. Proti napadalcu je vložena ovadba. Napadalec je znan kot alkoholik in izživca.

* **Dosmrtna kazen spremenjena v smrtno.** Mariborska porota je trikrat razpravljala o živinskem umoru nekega trgovca v Slovenskih goricah. Umora je bil obdolžen neki Ivan Markuzzi, pomagala pa sta mu brat Josip Markuzzi in neki Miha Zemljič. Porotno sodišče je obsodilo Ivana Markuzzija na smrt na vešalih, njegova pomagata pa na dosmrtno ječo. Na pritožbo državnega pravdnika je sedaj Stol sedmorice v Zagrebu prvotno, razsodbo razveljavil ter obsodil vse tri na smrt na vešalih. To je prvi primer, da je Stol sedmorice kot najvišja instanca spremenil zaporno kazen v smrtno.

* **Zlobnost.** Posestnik Janez Mihelič iz Sneberij je zapeljal na svoj travnik v Hrastjah dva voza gnojnice, ki ju je pustil tamkaj čez noč v namenu, da pognoji travnik naslednje jutro. Ko pa je zjutraj prišel, je našel gnojnico razlito, obenem pa sta bila pokvarjena tudi oba voza, tako da trpi Mihelič do 1000 dinarjev škode. Zlobni čin sta baje zagrešila dva fanta ponočnjaka.

* **Obleka se ga je prišla.** Pri posestniku Luju Matjanu na Fužinah je služil za hlapca Josip Zlopek, ki pa se je kmalu naveličal dela. Te dni je zmanjkalo njega, z njim vred pa tudi okrog 2000 Din vredne gospodarjeve obleke.

* **Drhal 500 roparjev izropala vlak.** Pred dobrim tednom je blizu mesta Mehike v mehiški republiki okrog 500 roparjev napadlo in izropalo neki vlak. Roparji so postrelili vojaško spremstvo vlaka, ki je šlo 50 mož, nato polili železniške vozove s petrolejem in jih zažgali. Potniki, ki so hoteli bežati, so bili ustreljeni. Usmrčenih je bilo 159 potnikov, med njimi snaha bivšega mehiškega predsednika Obregona.

* **Angleško sukno po solidnih cenah pri Francu Pavlinu, Gradišče 3.**

119

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le »Domovina« je za nas!**

Saljive narodne pripovedke o ciganih

V srbskih narodnih pesmih, ki slovijo po vsem svetu, se zrcali veličastna pesniška duševnost srbskega rodu. A bujne narodne pripovedke in pregovori razodevajo duhovito dovornost naših južnih bratov. Za primer torej prinašamo v naslednjem nekaj šalivih srbskih narodnih pripovedk o ciganih.

1.) CIGAN IN KLOBASA.

Prodajal je mesar na trgu klobase. Pride mimo mlad cigan. Mesar se hoče z njim pošaliti pa mu reče:

«Brate ciganski, ako se mi hitro zlažeš, ti dam lepo klobaso.»

«Kaj mi bosta dve klobasi,» pravi cigan, «ko pa mi zadostuje ena!»

«Nu, saj sem dejal, da ti dam eno klobaso.»

«Oho, dejal si, da mi daš dve klobasi!»

«Lažeš, cigan!»

«E, če pa lažem, mi daj klobaso, ki si mi jo obljubil za laž!» se odreže cigan, vzame klobaso in gre dalje svojo pot.

2.) CIGAN IN TUREK.

Pravoslavni duhovnik dovede v farovž cigana in Turka, da mu pripravita drva. Preden začneta sekati, jima dá kosilo. Ko kuharica prinese juho, vpraša duhovnik:

«Kdo bo pojedel juho?»

«Jaz!» pravi cigan in pritegne skledo k sebi.

Ko je nato ostalo še nekaj prikuhe in vina, zopet vpraša duhovnik:

«Kdo bo pospravil te ostanke in popil vino?»

«Bom pa zopet jaz!» vnovič odvrne cigan.

«No, a kdo bo sekal drva?» vpraša duhovnik.

Tedaj se cigan obrne k Turku in pravi:

«Hudirja, zini še ti katero, da ne bom vedno jaz odgovarjal!»

3.) CIGAN IN ŽUPNIKOVA BERA.

V nekem selu se je cigan pokristjanil in se priženil k prav premožni vdovi. Bilo je ravno v jeseni in čez nekaj tednov pride župnik pobirati bero. Ko se zgleda pri ciganovi hiši, ga cigan vpraša:

«Povej mi, koliko bere zahtevaš letno od vsake hiše?»

«Bogme, znaj, sinko,» ga pouči župnik, po 12 dinarjev na leto!»

Cigan izvleče iz mošnjička en sam dinar in ga dá župniku, rekoč:

«Evo, župnik, moja bera!»

Župnik obrača dinar in se čudi: «Kje pa je ostalih 11 dinarjev?»

«I, no,» pravi cigan, «jaz sem se vendar šele pred enim mesecem pokristjanil in letos ne moreš več od mene zahtevati!»

4.) CIGANOVO PROSO.

Pripravljaj se je cigan, da poseje proso, in pravi svoji materi: «Ej, majka, sejal bom proso in če Bog dá dobro letino, ga bom nekaj razdelil med siromake, magari le po eno skodelico.»

Materi je bilo všeč, da bosta tudi onadva enkrat kaj dala siromakom, ne pa, da vedno le beračita. Posejeta torej proso in jima po božji volji zares dobro obrodi. Ko dozori, ga požanjeta in na polju omlatita. Cigan nato spravlja proso v vrečo in ko se domisli na obljubo, da bo nekaj prosa razdelil med siromake, vzkligne:

«Ali sem ga mojstrsko prevaril!»

«Koga, sinko?» vpraša mati.

«Pa Boga, koga drugega, ko sem mu obljubil, da bom nekaj dal sirotinji!»

V tem zagrmí, vlije se nevihta in odnese proso. Tedaj pa cigan vzdihne:

«Kako je škoda časa, ki sem ga potrošil za setev in žetev. Mar bi bil prosjačil, kakor sem vaju, pa bi imel več!»

5.) CIGANSKA DRUŽINA.

Bilo je pozimi in ciganska družina se je lačna grela pri ognju. Pa pravi ciganka:

«E, če bi imela malo masti in nekaj moke, pa

bi si izposodili v vasi ponev in spekli pravo gosposko potico.»

Tedaj reče mali ciganček: «Oh, jaz bi hotel velik kost!»

«A jaz, pravi drugi ciganček, «bi kar takole hlastal potico z rokama!»

Ko stari cigan, oče, vidi svojega otroka, kako hlasta z rokama, ga klofne, rekoč:

«Počasi, požeruh nenasitni! Mar boš ti vse sam pojedel!»

6.) CIGAN IN KONJSKA PODKEV.

Našel je cigan konjsko podkev. Ves vesel pridirja domov in pravi ciganki:

«Bogme, ko imam eno podkev, mi je lahko skovati še ostale tri in 24 žebeljev. Starega železja imam dovolj. A konja bo lahko dobili. Čas je že, da ga ukradem. Naj bo na eno oko slep ali gluha, samo da bodo ljudje videli, kako zna cigan jezdit v diru in skoku!»

V tem nadaljuje ciganka, enako navdušena:

«A nato ga bom jaz takoj zajahala in jezdila na obisk k sorodnikom. Sramota je in grehota, kako dolgo že nisem bila pri njih.»

Cigan se na te besede razljuti; otrese pipo in mahne po ciganki, rekoč:

«Tako torej! Ti bi takoj skočila na trdnega konja, nesreča ciganska!»

«Počakaj, ne tepi,» zajoka ciganka, «naj ti povem: vodila bi konja, dokler se ne odpočije, nato šele bi sedla nanj!»

«Tako, tako, vidiš,» reče zdaj zadovoljno cigan, «tako morava varovati svojega konjička!»

Mrtvi nevesti

(Pripovedka.)

Redkokdaj je posijalo solnce v sotesko med hribovjem. Ponoči pa je sotesko napolnila prava egiptovska tema.

Ob cesti sredi soteske je zevala izpod hriba odprtina, iz katere se je čulo votlo šumenje, slično žuborenju hudournika. Ponoči je med strahovitim bobnenjem in hrešanjem bljuvala jama ogenj; večkrat je prilezla na cesto pošast, čije žrelo je sipalo iskre, in zapirala potnikom prehod med enajsto in dvanajstvo uro, zakaj nihče ni imel poguma, da bi jo bil zapodil nazaj v votlino.

Premkov Peter ni videl nobene take pošasti, ko je nekoč pred pustom šel skozi sotesko od svoje izvoljenke. Bil je junak, kateremu se niso le umikali fantje, kadar je zavriskal na vasi, ampak tudi strahovi ob znamenjih in na križpotjih. Požvižgavaje živahne poskočnice je stopal z rokami v žepu po dolinici in si tako preganjal strah.

V bližini Ognjene jame, kakor so nazivali votlino pod hribom, je zavohal mrtvaški duh. Z neslišnimi koraki sta mu prihajali nasproti lepo oblečeni ženski; videl ju je v svitu polne lune in slišal šumenje njunih svilenih kril ter rožljanje srebrnega pasu, s katerim sta bili opasani.

«Aha, nevesti Zamrova Lucija in Slakova Marijanica,» je ugibal. «Vabili sta sorodnike, pa sta se zapoznili; čudno, da se upata ob polnoči skozi sotesko.»

Kljub prepričanju, da sta ženski njegovi znanke, mu je nekaj skrivnostnega gomezelo po kosteh. Odkod ta ostuden smrad po mrličih, kakršnega še ni čutil nikoli, dasi je hodil tukaj že ob vsaki nočni uri? Lasje so se mu pričeli ježiti pod klobukom.

«Dober večer in Bog daj srečo!» ju je nagovoril.

Nobenega odgovora.

«Odkod pa tako pozno, odkod?» je hotel izsiliti odgovor, dasi ni bilo mesta na njegovem telesu, ki bi ne bilo trepetalo.

Molče sta šli ženski mimo njega naravnost proti jami, ki je tačas prečudno zažarela. Videl je, da se njune noge ne dotikajo tal, vendar pa se gibčno premikajo. Ob votlini sta obstali in zrla otožno na cesto.

Tedaj je Peter sprevidel, da je srečal mrtvi nevesti. Kdo drug na njegovem mestu bi bil skopnel od strahu, on pa je premagal bojazen ter

jima zaklical: «Dobra duhova, kaj potrebujeta?»

«Rešitve,» sta mu odgovorili. «Tukaj v tej soteski ni bilo nekaj prav, ko sva v življenju stopali iz samskega v zakonski stan. Za kazen naju vsako noč premeljejo skozi devet mlinskih kamnov. Toliko mora duša trpeti, preden pride nazaj iz večnosti na zemljo, kjer je grešila.»

«Ali bodo še dolgo trajale vajine muke?» je vprašal Peter.

«Dokler ne srečava rešitelja,» sta izrekli z jokajočim glasom.

«In kdaj pride ta rešitelj?»

«Drevo še ni vsajeno, ki bo rodilo seme, iz katerega bo zrastle deblo in dalo deske za zibko najinemu rešitelju.» Po teh besedah sta izginili v votlino.

Kot priraščen k tlom je bil Peter po tem prizoru. Komaj je odtrgal od tal svoje odrevenele noge in bežal iz soteske. Dospevši na ravnino, je spoznal, da je hitel v napačno smer. Prišel je nazaj pred hišo svoje neveste, kjer je zlezal na hlev ter se zaril v seno. Še drugega dne je bil ves zbežan, ko je pripovedoval zgodbo svoji nevesti.

Soteščan.

Žalik žena — mati

(Koroška.)

V premožno kmetsko hišo je dan na dan prihajala žalik žena. Kmet je imel več odraslih sinov in k enemu je lepa žalik žena hodila vsako noč lež, da bi se ogrela pri njem.

Lepa jutra pride mati zgodaj v izbo, kjer je spal njen starejši sin, pa vidi, da leži lepa mladenka kraj njega. Bujni lasje so se v plavih valeh spuščali po stranici. Mater je prizor tako ganil, da je stopila bliže in naravnala krasotici lase na vzglavje. Zda se lepa žalik žena predrami in pravi:

«Mati, zakaj ste to storili? Zdaj me mora vaš sin vzeti za ženo.»

Mati se prestraši in ne vé, kaj bi odgovorila. No, ker tudi oče ni branil in ker je bil še posebej sin lepe mladenke vesel, so kmalu praznovali ženitnino. Ko so se odpravili v cerkev, je nevesta zaprosila:

«Naj se zgodi karkoli, nikar ne kažite nikoli slabe volje. Celo pa me nikar nikoli ne zmerjajte!»

Zenin je v svoji sreči seve takoj obljubil nevesti, da se bo ravnal po njeni želji, pa tudi oče in mati sta bila zale snahe tako vesela, da sta brez ugovora pritrdila.

Tako so torej šli k poroki in žalik žena je postala dobra, pridna žena in zelo skrbna in pametna gospodinja. Rodila je možu dva otroka, deklico in dečka. Oba sta rasla in se razvijala, da jih je bilo veselje gledati.

Nekoč je šla mlada mati z otrokoma po mostu čez Dravo. Sredi mostu naenkrat obstane, pograbi meni nič tebi nič deklico ter jo trešči v Dravo. Ko deček vidi, kaj se je zgodilo z njegovo sestro, preplašen zbeži domov in jokaje začne praviti o dogodku. Neizmerno razburjenje se polasti vse vasi, ko se razvé, kaj je storila mati z lastno hčerjo. Tašča je kakor blazna od žalosti. Nikakor se ne more premagati in zabrusi snahi in obraz, da je ženska brez srca. Čim je beseda izgovorjena, se žalik žena silno razžalosti in pravi:

«Ker ste me zmerjali, ne smem več ostati pri vas. Vrniti se moram tja, odkoder sem prišla.»

Ko to izgovori, izgine in ostavi potrtega soproga samega.

Edina uteha nesrečnemu možu je bil odslej sinček, ki je kazal toliko modrosti, da ga je oče sklenil dati v šole. Ker je bil premožen, je svoj sklep tudi izvršil. Sin je postal duhovnik.

Približal se je slovesni dan nove maše. Vsa vas je bila praznična in vesela in vse je mrgolelo k slavnosti. Vesel, pa vendar nekam zamišljen je sedel novomašnik med sorodniki in znanci, ko se nenadoma odpro vrata in stopi v sobo prelepa žena. Približa se novomašniku in položi na mizo predenj lepo zlato jabolko ter pravi:

«Vzemi tole za spomin na svojo mater. Tvoji sestri gre dobro. Takrat sem jo vrgla v Dravo,

ker je boljši nagel korak nego malopridno življenje. Da je ostala, bi bila danes ničvredna vlačuga.»

Po teh besedah je krasna ženska izginila. To je bilo zadnjikrat, da je prišla k svojim. Odtlej je živ krst ni videl več na tem svetu.

Kako je Avškov Luka hipnotiziral

(Dogodbica.)

Prebivalcem na Klinjah se je obetal izredno zanimiv dogodek. Številni lepaki so jih vabili v vaško gostilno, kamor pride čarovnik, ki bo človeka samo pogledal, pa bo zaspal in v spanju ga podvrget svoji volji. Kar mu bo ukazal, bo uspavan človek izvršil.

Domišljavi Avškov Luka se je za predstavo najbolj zanimal. Stopil je pred oder in nepremično gledal tujca, ki je izvajal svojo umetnost. Imel je jako dober spomin, zapomnil si je vsako kretnjo in besedo.

Izvajanje uspavanja je izzvalo v dvorani mnogo strmenja, toda Luki se je zdelo vse to vsakdanja navadnost. «Če zna on, bom znal tudi jaz,» si je mislil in sklenil poskusiti, čim nanese priložnost.

«Saj res ni kaj posebnega,» so trdili po končani predstavi njegovi tovariši. «Človeka je treba živo pogledati ter ga prepričati, da mora spati, na kar je lahko spojit svojo voljo z njegovo voljo.»

«Težje pa ga je zbuditi,» je vedel nekdo izmed pivcev.

«Dihnem mu v obraz in zamahnem z roko,» se je postavil Luka, «pa ga pusti zaspanost.»

«Poskusi, Luka, pokaži, koliko si se naučil!»

«Kdo je pripravljen, da ga hipnotiziram?»

«Jaz,» se je ponudil Savčev Šimen, «Samo, da me boš prebudil.»

«Vdaj se moji volji in stori, kar ti bom ukazal.»

Šimen mu je nastavil prsi in glavo, češ: stori, kar hočeš, ves sem ti na razpolago. Skrivaj je namignil tovarišem, da ga bo potegnili, pri čemer naj mu gredo na roko. Razdelili so se v dva tabora: prvi so svarili Luko pred nevarnim počenjanjem, drugi pa so ga osrčevali.

«Spi, trdo zaspi!» je zapovedal Luka in razprostrl dlan pred Šimnovim obrazom.

Šimen se je potuhnil, zaprl je oči in umolknil. Mladeniči so ostrmeli, «Zdaj je v njegovi oblasti,» so se menili. «Kar mu bo ukazal, bo moral izvršiti.»

«Sedi, poklekni, lezi na tla,» se je glasilo Lukovo povelje. Šimen ga je poslušal in delal po njegovi volji.

«Ta pa zna,» so ga mladeniči občudovali. «Kar čudeže dela.»

Luki je rasel ponos kakor goba v deževnem jutru. «Uh, kako je mraz,» je govoril Šimnu, «zapni se, da se ne prehladiš!»

Uspavanec se je stresel in zavil v obleko. «Za zimo je nastopilo poletje. Hu, kako pripeka!»

Šimen je segel po robec ter si je obrisal čelo.

«Zdaj bo pa dovolj,» so zahtevali mladeniči. «Kaj, če bi mu škodovalo...»

«Zbudi ga!» je velel Metuljev Jernej, najveljavnejši fant.

Luka mu je pilnil v obraz in čakal, da se bo prebudil. Ponovil je drugič in tretjič, toda brez željenega uspeha. Šimen ni pokazal nobenega znaka, da se bo predramil.

«Zdaj pa imaš,» so ga plašili in silili vanj. «Ali te nismo svarili?»

«Šimen, vzdrami se!» ga je prosil v silnem strahu. Toda fant je bil gluh in nem za njegove prošnje.

«Položimo ga na posteljo,» je svetoval Jernej. «Hitro naj stopi kdo po zdravnika.»

Navihanelec je odhitel po vaškega mazača, ki ga je spotoma pripravil na dogodek. Luka se je vrgel predenj na kolena ter ga je rotill, da naj pokaže svojo zdravilsko vedo.

Smilil se je mazaču zbegani mladenič, vendar se ni mogel premagati, da bi si ga nekoliko ne privoščil. «Zakaj se pa lotiš stvari, ki ji ne zmoreš!» ga je pokaral. «To se pravi ubijati življenje!»

«Morilec!» so grmeli fantje okrog njega. «Smrt si zaslužil!»

«Pomagajte! Saj nisem imel morilnega namena.»

«No, pa poskusimo, kaj se bo dalo napraviti.» Mazač se je važno postavil k postelji in zapovedal, naj se odstranijo iz sobe. Luko pa je s trdimi besedami zapodil domov.

Spremljale so ga grozne misli, ki so ga morale vso noč do ranega jutra. Videl je Šimna na mrliskem odru in slišal klince njegovih staršev: «Edinega sina si nam umoril!» Čutil je, kako ga je zgrabila trda roka pravice ter ga je tirala v zapor. Zaslišali so ga in popisali cele pole papirja, kako je izvršil dejanje in proti kateri točki zakona se je pregrešil. Odprla se mu je prostorna sodna dvorana, stal je pred porotniki, ki so potrtili njegovo krivdo. Sodba se je glasila: smrt na vešalih.

Izmučen je proti jutru nekoliko zadremal. Ko se je prebudil, je sijalo pomladno vedelsko jutro. Na vasi blizu hiše so se šalili fantje, zraven je bil tudi Šimen izredno živahne volje. Govorili so o sinočnem dogodku tako glasno, da je Luka slišal, kako so ga potegnili.

Soteščan.

ŽENSKI VESTNIK

Mrzla krompirjeva omaka. Pretlači tri kuhane krompirje, deni v skledo, prideni eno stlačeno sardelo, prav malo čebule, soli, olja in kisa. Vse to dobro zmešaj. Lahko tudi prideneš en pretlačen rumenjak. Ko deneš omako v skledico, jo potresi z drobnjakom (šnitlihom).

Drobnjakova omaka. Skuhaj trdo štiri do pet jajc, olup, pretlači skozi gosto sito v skledo ter postavi na led ali vsaj v mrzlo vodo. Prilij potem med vednim mešanjem nekaj žlic olja in kisa, žlico fino narezanega drobnjaka in malo soli. Ko je vse dobro premešano, je jed gotova. Prideneš pa lahko še dve osnaženi in drobno zrezani sardeli. Jajce in olje se mora mešati vsaj sedem minut, da ne stopi v gotovi omaki olje na vrh.

ROMAN ZADNJEGA HABSBURZANA

RAZPAD CARSTVA

Oskar Hubicki

Vsebinska romana je skozinsko zanimiva in slika v najpestrejših barvah življenja na Habsburškem dvoru.

Knjiga se naroča pri upravi «JUTRA» in stane broširana Din 40.—, vezana pa Din 50.—. Po pošti Din 4.— več.

Talčji vrh
v Beli Krajini.
(Po risbi g. A. Čebularja.)

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PISMO PRAPREŠKEGA TONETA.

Ježica, aprila.

Ub praznikh, pusebn na velk pondelk sm vidu dvast fantu in deklet, kso šli na prjazno Šmarno gvaro, kjer ja na ta praznik ubičajn shod. Ko sm gledu vesele mvade ldi, sm se domislu na jan dagudek pred štirnajstm letm. Nej ga Vam zapišem!

Kokr ja na Šmarn gvar usak let na ta dan crkovn shod, ravn tko ja usak let na ta praznik shod tud u Krtin.

Pred letm smo se zbral skupi fanti z bardske fare in šli u Krtino. Kokr imajo u usak far fanti pu navad janga, kma ta velko besedo, al kokr se tud reče, de zvane nos, smo tud mi Brdčani tiste cajte jmel taga fanta. To ja biv Rebrčev Joško.

Pa smo bli tud ponosn na sojga puglavarja Joškota. Van ja že udsvožu vajake, biv ja že tud par let pr knapih na Prajzovskem, pa, oh, koko ja znave gvarit, kt b ročce sadiv!

Ud Varbe pa do Krtine se gre po stez, na lev in na desn pvat so same nive in traunki.

Ko smo šli tamki, je nam djav Joško: «Vi, fanti mvadi, dvans bom ješt napravo še jan velk špas. To vam rečem, de se boste modr zadržal in ne smejal!»

Vsi smo bli radovedn, kaj taga nek bo. Pa ja nam odgovoru: «Na povem, le počakte par ur, pa boste vidl na soje uči. Sam to vam še enkat rečem: modr se morte držati!»

Sveta maša, pridga in ofer ja minuv. Lde se se usul iz starodavne romarske cerkve krtinske, kja pusvečena svetmo Rok in jmeva že ubiske ud divjih Turku. Kar ja bvov nas ta mvadh ldi, smo se ustavl še pr kramarjih in kpval tamki razne sladke udпустke, pa jih zamenaval z dekletm, kokr ja že stara sluvenska fantuvška navada.

Tud Joško se ja ustavu pr janmo kramarju in začev kpvat take cukrene rči. Kar naenkat pa vidmo pr Joškoj tud znanko Micko. Dekle ga ja narpreh prou prjazn pugledava in mu ja neki u roke stisnva. Tud Joško ji ja neki dav. To smo gledal mi ta mvad fanti. Zakaj bi ne? Puznal smo dvabr to Micko. Bva ja iz maravške fare in u Marijn družb in še u trekmo red. Koko je vendar to mugoče? Še bi smo se pa čudl kja šva Micka tud znam u gostivno in se ja usedva kar pu domače k Joškotu, kt se usedeta mož in žena.

U tej gustvin ja bvov prou vuštn za nas mvade ldi. Godec ja špilov, dekleta in fanti pa so se vrtel kt za stavo.

Ukrog treke ure popone pa spregovari Joško: «Fantje, kdor ja za to, gremo! Ustavl se bomo še mav pr Jakat na Prvojah. Tamki me čaka Katrc, moja nevesta.»

To smo se mi usi ukp debev spogledal.

Micki b bvov pa kmav svab pravo.

Pa ji reče navihani Joško:

«Micka, ne s tega na jaml k sare preveč, veš, mav pokore in arenij nuca u živlejn usak čvovk. Al se še spominaš, kva s dostkat gvariva? Rekva si: «Ni ga fanta pud soncam, kb mene zmotul!»

Udšli smo.

«No, al ste jmel špas al ne?»

«Ja, koko pa, Joško!» smo se ugvasil usi hkrati. Ta dagudek iz našga fantovskega življenja mja pršu na mislu ob praznikh. No, usak se rad spomina sojih leph let fantovskih.

Po vart sm se sprehajava,
sm gledova, koko lepo
v nem rožice cveto!
Zato pa rečem jast:
«Najlepša je mvdost,
mvdost, kna pride več nazaj...»

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

ZRAKOPLOV, NAJNOVEJŠE PROMETNO SREDSTVO.

V zadnjem članku v tej rubriki smo omenili zrakoplov kot najnovejše prometno sredstvo, ki se vprav v današnjih dneh izpopolnjuje. Posamezne države tekmujejo med seboj v gradnji in moderniziranju zrakoplovov. Baš te dni čitamo, da je odšel tudi jugoslovenski zrakoplov na daljnjo pot.

Kar je bilo starim narodom še bajka, ki ni nihče verjel v njeno uresničenje, to je danes resnica. Moderni tehniki se je posrečilo, da more leteti človek kot ptica po zraku, da leti celo dalje in mnogo više kot najurnejša ptica; z letalom se more človek povzpeti v take višine, kjer je vsako živalsko življenje izključeno, kjer more človek le umetno dihati.

Našo zemljo obdaja zrak kakih 150 kilometrov visoko. A zrak je v tej višini mnogo redkejši in zračni pritisk znaša tu komaj milijonski del pritiska na zemlji. Razume se, da bi človek v tej višini ne mogel več živeti; počile bi mu takoj vse žile. V to višino človek ne bo mogel nikdar dospeti, gotovo pa je, da se bo povzpел še veliko više, kot more to storiti danes. Pred iznajdbo zrakoplova je bil človeku najvišji cilj Mount Everest, to je najvišja gora na zemlji, visoka nad 8000 m. Z zrakoplovom pa se je dvignil že dvakrat tako visoko in gotovo je, da to še vedno ni najvišja višina, ki se dá doseči. Za svetovno prvenstvo v višinskem poletu se borita danes en francoski in en ameriški letalec: poročnika Calizo je bil premagal nadporočnik Macready, ki pa je moral pred par meseci zopet odstopiti prvenstvo prvemu. Danes gre za višino približno 12.500 m, a oba letalec trdita, da sta prišla više. Ameriški vojaški letalec se že šest let uri v poletu v višino ter je že večkrat prišel nad 10.000 m visoko. V svojih spisih popisuje težave, s katerimi se mora človek boriti v toliki višini. Nevarnost, ki si ji izpostavlja višinski letalec, je trojna. Prvič odpovedo človeku dihalni organi, mora prestatati hud mrz in mu odpovedo čuti. Druga nevarnost je duševna: nepopisen občutek samote, večna zima v višavi. Tretja nevarnost pa je tehnične narave: zrak nima več tolike nosilne moči, motor ne deluje več tako dobro in letalo ogrožajo divjajoči viharji. Letalec, ki hoče zleteti v take višine, se mora neznansko uriti, da ostane čim bolj močan in zdrav. Zavarovati se mora proti mrazu, ki znaša v tej višini 35 do 45 stopinj Celzija pod ničlo. Obleči mora trojno volneno spodnjo obleko, nato navadno uniformo, dalje še eno volneno in eno usnjato obleko, kožuhovinaste čevlje in rokavice, kožuhovinasto kapo, poleg tega si mora zavarovati proti mrazu tudi obraz in oči. V tej obleki se komaj premika. Ker pa človek v tej višini ne more več dihati, ker mu primanjkuje kisika, mora vzeti s seboj aparat za kisik. Velika nevarnost obstoji v tem, da začne letalec prepozno vdihavati kisik. To se lahko zgodi, če letalec ne zapazi, da mu odnehavajo čuti, da misli

že prepočasi; v tem primeru se mu zdi, da sije solnce zelo medlo, da gre motor čisto počasi. Gorje pa, če prezgodaj zmanjka kisika. To se je zgodilo majorju Schroederju. Takoj se je onesvestil, zletel s strojem vred 9000 m globoko, pa se je v višini 2000 m zopet zavedel ter je še pravočasno zopet naravnal aparat. K vsemu temu se pridruži še skrb za orientacijo, to je določitev, kod in v kateri smeri leti zrakoplov. Poskusi v poletu v višino se delajo le pri najjasnejšem vremenu, a če se med poletom napravijo oblaki, zaneso besneči viharji, ki gredo v takih višinah večkrat s hitrostjo 300 kilometrov na uro, letalca po bliskovo daleč v stran, tako da pride v zadrego, kje naj pristane. Pa tudi s stroji je zaradi višine v nevarnosti. Zrak je tudi za stroj preredeč; zato ga je treba s posebnimi pripravami zgostiti. Dalje ima stroj pri zmanjšanjem zračnem pritisku manjš moč. Motor, ki dela na zemlji s 400 konjskimi silami, dela v višini 12.000 metrov le z 80 konjskimi silami ter ne more dvigniti dalje stroja. Nastopi pa tudi nevarnost zloma, ker je material v velikem mrazu bolj krhek. Pa tudi, če se potem letalec spusti na tla, mora biti nad vse previden.

Nastane vprašanje, kakšne koristi imamo od takih poletov v višino. Le-ti so lahko velikega pomena za fotografiranje, za vojaška opazovanja, za zemljepisna raziskovanja itd. Iz višine 8000 do 12.000 m prav lahko pregledamo 200 kilometrov dolgo ozemlje. Zdaj nameravajo leteti z zrakoplovom čez najvišjo goro na svetu, 8000 m visoki Mount Everest. To gotovo ne bo zelo težko, ker so danes poleti do 10.000 m visoke že nekaj vsakdanjega. Tako bo mogoče to najvišjo goro z vseh strani fotografirati, kar bo za njeno znanstveno raziskovanje več koristilo kakor vsaka pešekspekcija (pohod). A tudi, če bi od takih poletov v višino ne imeli nikakih koristi, bi se vendar ljudje v tem poskušali, saj je pri takih poskusih odločilno človeško častihlepje.

ZANIMIVOSTI

ŽENA UMORILA MOŽA.

Pred dvema letoma se je seznanil v neki newyorški restavraciji poročeni trgovski potnik Gray z gospo Snyderjevo. Pozneje sta se mnogokrat videla in med njima se je razvilo tesno prijateljstvo. Zadnje leto sta se redno vsak teden shajala v New Yorku ter večkrat skupno prenočevala v nekem hotelu.

Snyderjeva se je vedno, kadar je šla na ljubavni sestanek, pri možu izgovarjala, da gre na obisk k svojim prijateljicam in da bo tam prenočila. Gray pa je ob takih prilikah rekel svoji ženi, da je na trgovskem potovanju.

Tako sta živela zaljubljenca skozi eno leto. Gray pa je tudi imel ključ od Snyderjeve hiše in je pogosto ponoči prihajal v hišo, kar je bilo tem lažje, ker je bil Snyder na eno uho gluhi in je vedno ležal na zdravem ušesu ter trdno spal. V takem primeru sta Snyderjeva in Gray uživala ljubezen v spodnji sobi, medtem ko je Snyder spal v prvem nadstropju.

Koncem minulega meseca sta bila Snyder in njegova žena pri svojih prijateljih, kjer se je točilo žganje in vino. Snyderjeva je bila zelo ljubozna napram svojemu možu in ga je bodrila, naj bo vesel in da naj pije, tako da je postal Snyder kmalu precej okrogel. Ob pol dveh ponoči sta se pripeljala mož in žena v avtomobilu domov in ob dveh je legel Snyder k počitku in je kmalu trdno zaspal. Ko se je žena o tem prepričala, je odprla vrata ter spustila Graya v hišo. Spodaj sta še popila nekaj žganja, da sta imela več poguma in ob pol štirih sta šla v prvo nadstropje. Vrata svoje svetle hčerke edinke je zaprla. Nato sta šla v sobo njenega moža in ga najprej omamila s kloroformom, da Snyder ne bi kričal in zbudil hčerke ter sosedov.

Nato je Gray prijel neko železo in udaril z njim Snyderja po glavi. Gray je po udarcu preplašen izpustil železo, katero je pa takoj pobrala Snyderjeva žena in svojega moža dvakrat udarila po glavi. Nato sta okoli njegovega vratu za-

drgnila žico, da bi policija mislila, da so bili morilec roparji. Odprla sta vse omare ter razmetala obleko po sobi, prevrnila sta stole, da bi se videlo, kakor da so roparji iskali plen.

Po umoru sta šla zopet v spodnje prostore, kjer sta zopet pila. Zatem sta šla zopet v prvo nadstropje, kjer je Gray na rokah in nogah zvezal Snyderjevo in jo položil na posteljo njene matere, ki je bila ono noč kot bolniška strežnica odsotna od doma.

V takem stanju se je Snyderjeva ob pol osmih zjutraj zvalila s postelje, se splazila k sobi svoje hčerke in jo zbudila. Hčerka je pritekla iz sobe in ko je videla svojo mater v tako žalostnem položaju, je naglo skočila k telefonu in poklicala znanca.

V teku pol ure so bili v hiši zdravnik in detektiv. Pazne oči detektivov so takoj opazile, da je bil rop izmišljen in sum je padel na ženo umorjenega. Detektivji so najprej ugotovili, da Snyderjeva na glavi ni imela nobenega znaka udarca, kakor je sama trdila. Pri vratih ni bilo videti, da bi kdo siloma vdrl, temveč je bil ubijalec pripušen. Dragocenosti, o katerih je Snyderjeva trdila, da so v omari, so bile najdene pod vzglavjem. Snyderjev revolver je ležal poleg njega odprt in iz njega ni bil oddan noben strel. Položen je bil tedaj tja po izvršenem umoru.

Pod temi okoliščinami je bila Snyderjeva aretirana in odpeljana v zapor. Po 18urnem strogem zaslišanju je končno priznala umor. Izdala je tudi svojega ljubimca Graya, ki so ga še istega dne izsledili in zaprli. Po kratkem obotavljanju je tudi Gray priznal svoj zločin.

× V zraku stopila v zakonski jarem. V Ameriki so poroke v zraku skoro že nekaj vsakdanjega, v Evropi pa primera doslej še nismo za beležili, da bi kak parček visoko gor nad prahom nižine zajadral v zakonski pristan. Toda podjetni Nemci hočejo baš te dni dokazati, da ne zaostajajo za Američani. Berlin bo že prihodnje dni pozorišče prve zračne poroke v Evropi. Poročil se bo tiskovni ravnatelj neke nemške letalske družbe dr. Orlovius z Margoto Tenzerjevo. Priča v zraku bo dr. Borscht, sin bivšega monakovskega župana. Kakor poročajo nemški listi, je vlada že izdala dovoljenje za to nenavadno poroko.

× Strašna borba med noreem in njegovim spremljevalcem v vlaku. Grozen prizor se je odigral te dni v brzovlaku med vožnjo iz Carigrada preko Budimpešte na Dunaj. V spalnem vagonu sta se vozila dva turška trgovca iz Aleksandrije Ciselma in njegov mlajši prijatelj Sidmet. Ciselma je potoval na Dunaj, da bi se zdravil v zdravilišču za živčno bolne. Med vožnjo iz Aleksandrije do Budimpešte ni kazal živčno bolni trgovec nikakih znakov blaznosti. Komaj je pa brzovlak zapustil Budimpešto, je začel Ciselma tuliti in razgrajati. Tovariš ga je hotel ukrotiti, toda Ciselma ga je zgrabil za vrat in potisnil na hodnik. Tu ga je začel daviti. Zgrabila sta se in se valjala nekaj časa po hodniku, dokler ni prihitel na Sidmetove klice oskrbnik spalnega vagona. Preden je pa skočil oskrbnik k blazniku, da bi ga ukrotil, sta se privabila trgovca do vrat spalnega vagona, ki so se nenadoma odprla. Blazni trgovec se je zavalil po stopnicah in padel iz drvečega vlaka. Njegov tovariš se je v zadnjem hipu ujel za stopnice in obvisel na njih. Oskrbnik spalnega vagona mu je pomagal zlesti nazaj v vagon. Ko je prispel brzovlak na postajo Totis, je sprevodnik obvestil o dogodku postajenačelnika. Dva železniška uradnika sta se odpeljala v spremstvu trgovca Sidmeta z drežino nazaj in našla blaznega trgovca ob železniškem nasipu v mlaki krvi. Pri padcu si je blazni trgovec zlomil roke in noge, poleg tega je dobil težke poškodbe na glavi in obrazu. Prepeljali so ga v bolnico.

Listnica uredništva

Sr. Anton v Slovenskih goricah. Ako imate zelo razločno sliko, pošljite!

Čagošče. Pripovednih stvari imamo dovolj. Poročajte nam stalno o domačih dogodkih!

Dobro kavo pripravite
s pridatkom
Kolinske cikorije!

Vse kupuje le „DOKO“ čevlje.

ki so domači izdelek, najtrpežnejši in vedno po najnovejši modi.

Trgovina „DOKO“, Prešernova ulica št. 9, dvorišče

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Tolažba.

Moža je ponoči strašno trgalo po zobeh in se je žena pritoževala: «Nehaj že vendar stokrat! Ne morem spati!»

Mož: «Saj jaz tudi ne morem spati!»

Žena: «To je kaj drugega, ti imaš vsaj zobobol...»

Njuna pamet.

Dva v glavi bolj slaba pastirja sta šla k velikonočni spovedi.

Prvega je vprašal spovednik, koliko je bogov, in pastir se je odrezal: «Trije.»

Spovednik ga je zato spodil brez odveze.

Tovariš, ki je zunaj čakal, se je čudil, da je prvi tako naglo opravil. Ko pa je zvedel, da je bil spoden, ker je rekel, da so trije bogovi, se je smejal in prvega odšel: «O bedak, ker se tega ne veš, da je Bog samo eden!»

Prvi: «Le kar idi k spovedniku, boš že videl, kako boš tek! Ako so mu trije bogovi premalo, kako naj bo zadovoljen samo z enim.»

Pametni zdravnik.

Mlada, klepetava igralka je poklicala zdravnika, da jo preišče. Zdravnik ji je potipal žilo in rekel: «Nič resnega. Dva dni miru, pa bo vse dobro.»

Igralka pa je še vedno zatrjevala, da je zelo resno bolna, ter je prosila zdravnika, naj ji pogleda jezik.

Zdravnik je storil tudi to ter pripomnil: «Tudi jezik potrebuje par dni počitka.»

Neenak par.

Častnik (postrežniku): «Prinesel si mi čevlja, ki nista par. Ali ne vidiš, da ima eden dosti višji obod kakor drugi?»

Postrežnik: «Tudi jaz sem se temu čudil. Še bolj čudno pa je, da se nahaja v omari še en takšen neenak par.»

Nagajivec.

Svak: «Pod gotovimi pogoji ne bom priznal tvojega bodočega otroka za nečaka.»

Poročeni svak: «Pod katerimi pogoji?»

Svak: «Če bo otrok deklica, ne more biti nečak...»

Si bo premislil.

Nemški graščak, ki je bil znan nasilnik, si je domišljal, da zna vse. Imel je lovskega psa, o katerem je trdil, da je najčistejše pasme, dočim so znanci zmajevali z glavami. Da prežene vsak dvom, je poklical profesorja živalstva, mu pokazal psa, rekoč: «Nekateri dvomijo, da je pes čiste pasme, toda naj me takoj vzame zlodej, ako ne bom tistega, ki še enkrat kaj takega reče, na mestu pretepel. Vas, učeni gospod, sem pozval, da mi poveste odkritosrčno svoje mnenje.»

Zakaj sta se jokala.

Mož, ki je pred kratkim poročil vdovo, je z njo sedel k večerji. Žena je prva zajela juho, a se tako opekla, da so ji prišle solze v oči.

Mož jo je vprašal, čemu joče, na kar mu je žena hinavsko odgovorila, da se je spomnila svojega prvega moža, ki je lani ta večer še z njo skupaj večerjal.

Mož ni rad slišal takih spominov ter je brž segel v skledo, a se tudi opek, da so mu udarile solze v oči.

Žena: «Čemu se pa ti solziš?»

Mož: «Na misel mi je prišlo, zakaj z mojem nisi še ti umrla.»

Dobro ga je zavrnil.

Družba veseljakov je imela v hotelu pojedino, ki jo je zalila z ogromno množino vina. Ko je prišel obračun, je eden veseljakov ugovarjal: «Saj ni mogoče, da bi mi štirje bili toliko popili.»

Natakar: «Imate prav, toda pozabili ste na one tri, ki pod mizo leže!»

Šaljivec in kardinal.

Neki šaljivec je vprašal kardinala Elesela: «Ali vam je znano, kje ni Boga?»

Kardinal: «V vicah in v peklu ga ni!»

Šaljivec: «Ne! V Rimu ga ni, ker tam ima svojega namestnika papeža!»

Zvitoglaviec.

Mož: «Tako vroče te ljubim, draga ženica, da poleg tebe niti ne čutim mraza.»

Žena: «Pri meni je prav tako, ljubi možek.»

Mož: «No, saj sem vedel, da letos še ne rabiš plašča.»

V dobi kratkih kril.

Gospa na izprehodu s svojo 20letno hčerko sreča znanega gospoda.

«Glejte no, gospa,» pravi gospod, «to je vaša hčerka. Kako je zrasla! Gospodična, spominjam se, da sem vas poznal, ko ste nosili še dolgo krilo.»

MALI OGLASI

Pekovskega vajenca

115

sprejme takoj z vso oskrbo pekarna Anton Petač na Jesenicah.

Dva vajenca za mizarski obrt

116

se sprejmeta. — Naslov v upravnistvu «Domovine».

Kupim posestvo

117

v ceni do 200.000 Din in plačam polovico takoj, drugo polovico po dogovoru. — Ponudbe z obširnimi popisom na upravo «Domovine» pod «Posestvo».

Hiša

118

enonadstropna, z gostilno in obsežnim gospodarskim poslopjem, velikim sadnim in zelenjadnim vrtom na prometni točki, pripravna za vsakega trgovca ali industrijca, se ugodno prodaja. Hiša ima solčno lego ob državni cesti v nekem trgu na Dolenjskem. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine».

Čitateljem „Domovine“ naznanjam, da imam v svoji veliki zalogi zraven boljšega tudi **ceno in dobro blago**, kakor:

bela in rjava kotenina, šifon	od 10 Din naprej
bela in rjava kotenina za rjuhe	23 „ „
pisano blago za srajce	od 10 „ „
kambrik, krep, delen	14 „ „
črni klót	22 „ „
domači izdelek odej, ruš, klót	160 „ „
posteljne garniture	od 300 „ „
perje za blazine	85 „ „

Postrežba poštena!

VELETRGOVINA
JANKO ČESNIK
Ljubljana, Lingarjeva ulica.

82a

Trpeči na živčnih in artritskih boleznih

kakor tudi vsi, ki rabite Kalfiuid D. Kaleničenka, pozor! Sporočamo Vam nov naslov g. Miloša Markovića, Beograd, Katičeva ul. 1. Na ta naslov se obračajte sedaj radi „Kalfiuida“ in ravnotako radi poučne detaljne literature z zdravniškimi ocenami in pismi samih bolnikov o delovanju „Kalfiuida“, ki se pošlje vsakomur brezplačno.

114

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

95

Gosp. dr. I. Rahlejev

Beograd, Kosovska ul. 43.

Zelo se Vam zahvaljujem za Vaše zdravlilo Radio Balsamika, ki me je ozdravilo revmatizma, radi katerega sem trpel že tri leta. Zato sem Vam iz vsega srca hvaležen in bom vedno priporočal Vaše zdravlilo. Prosim Vas, da mi radi sigurnosti pošljete še eno steklenico po poštnem povzetju.

Ostanem Vam za vedno hvaležni

Spasoje Zakić,

delovodja vrvarne.

Telovo, 5. 12. 1926.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43, pritličje 6

Odvetnik

dr. Vladimir Knaflić

se je preselil

in ima sedaj svojo pisarno na

Miklošičevi cesti št. 16, II. nadstr.

(Bambergova hiša, kjer je Delniška tiskarna). Telefon 26-11.

VI GREŠITE

proti samemu sebi, če zanemarjate Vaše telo, Vaš obraz, Vaše roke, Vaše lase. — Prava sredstva za negovanje lepote za Vas in Vašo obitelj so:

Fellerjeva prava kavičarska pomada za obraz in zaščitna krema „marko „Elsa““ Ona Vam ohrani mladost in lepoto, dela polt gibko in baržunasto ter se vpija v kožo. Strmeli boste kako kako hitro Vam ginejo pege, mozolci, sojedi in rdeča mesta ter gube na koži.

Fellerjeva močna „Elsa“ pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, preprečuje osivelost, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase mehke in gibke in pospešuje rast las.

Za poizkus 2 lončka ene, ali pa po lonček od obeh pomad z zavojnico in poštnino vred 38 Din

Te cene se razumejo le, če se pošlje denar v naprej, kar se proti povzetju poštnine zviša za 10 Din.

Naročila se naslovi različno takole:

Eugen V. Feller, lekarnar, Donja Stubica, Elsatrg 360 (Hrvatska).

Fellerjeva mila zdravila in lepota z marko „Elsa“ naj plemenitejše kakovosti vsebujejo medicinsko preizkušeno dobro delujoče sestavine ter niso torej le navadna toaletna mila. Poizkusite enkrat: „Elsa“ ilijinsko milo „Elsa“ rumenjakovo milo „Elsa“ glicerinsko milo „Elsa“ borakovo milo „Elsa“ katransko milo „Elsa“ milo za brilje

In nikdar vas ne boste hoteli uporabljati drugega mila.

Za poizkus 6 kosov Elsa mila, še z zavojnico in poštnino vred 52 Din